

Προσευχή με τα δικά μας λόγια: Άνθρωποι συγχωρήστε Τον

του Γιώργου Κτενά

Το κεντρικό νόημα της μεσαιωνικής φιλοσοφίας, ήταν ότι οι καθολικές έννοιες ήταν αυθυπόστατες και υπερτερούσαν των εμπειρικών παρατηρήσεων και πραγμάτων. Ο μεσαιωνικός άνθρωπος ήταν δεμένος με τη γη, τον διαπότιζε η κανονικότητα του φυσικού κύκλου, σε ένα σχήμα αυστηρής κοινωνικής ιεραρχίας που είχε θεία προέλευση. Πάνω σε αυτό το σύστημα ο θεός ήταν καθολικός εξουσιαστής. Οι άνθρωποι μπορούσαν να υπομείνουν την αθλιότητα που βίωναν ακριβώς λόγω της λυτρωτικής ελπίδας που έφερε ο Χριστός Πάσχων, αγκαλιάζοντας την κοινωνική συντριβή τους. Γιατί το άτομο εκκολαπτόταν μέσω της υπερατομικής συνείδησης (ο μεσαιωνικός άνθρωπος λειτουργούσε ακριβώς μέσα από την εξάλειψη της προσωπικότητάς του) και η χριστιανική εκκλησία αποτελούσε και αποτελεί ακόμα την καλύτερη έκφραση αυτής της συνείδησης. Άρα ο πραγματικός κόσμος «ζωγραφιζόταν» από την θρησκευτική έμπνευση, καθώς ο μοναδικός λόγος που ο μεσαιωνικός άνθρωπος σκεφτόταν, ήταν επειδή πίστευε! Ας ψάξουμε να βρούμε τις διαφορές με όσα συμβαίνουν ακόμα στις μέρες μας.

Μπορεί σε πρώτη ανάγνωση να μοιάζει παράταιρο, αλλά ακόμα και οι κομβικές έννοιες του συνταγματισμού αποτελούν κληροδότημα της, τρόπον τινά, πολιτικής θεολογίας, δηλαδή του συγχρωτισμού της πολιτικής φιλοσοφίας με τη θεολογία. Στον Μεσαίωνα το φυσικό δίκαιο είχε θεϊκή καταγωγή, καθώς είδαμε ήδη ότι η Ιδέα (-το καθολικό) θεωρούνταν ανώτερη από την Ύπαρξη (-το ειδικό), άρα ήταν ανώτερο από τον λόγο ή το νόμο του βασιλιά. Άρα η κοσμική εξουσία υστερούσε μπροστά στην Εκκλησία, έως ότου η εκκοσμίκευση αναίρεσε το ίδιο το περιεχόμενο του δικαίου. Δηλαδή ο θεός πέρασε σε δεύτερο πλάνο και στη θέση του βρέθηκε

αρχικά ο βασιλιάς, έστω και ως ελέω Θεού, αλλά και το έθνος μετά τον 18^ο αιώνα. Δεν αναιρέθηκε δηλαδή η πατέντα της κυριαρχίας, γιατί αυτή η κυριαρχία είναι που τελικά μας ενδιαφέρει, αλλά ο φορέας της.

Η Αναγέννηση θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος ότι έδωσε στον άνθρωπο το ερέθισμα για να βρει μέσα του τον Θεό, παρά να τον συλλάβει εξωτερικά ως ζοφερό ριζικό όπως τον ήθελε ο μεσαιωνικός μυστικισμός. Κι εδώ είναι ο βατήρας για το άλμα μακριά τουλάχιστον από την πνιγηρή πατριαρχία της θρησκείας, κάθε θρησκείας, αν και πολύ φοβάμαι ότι αυτά τα νέα δεν έχουν φτάσει ακόμα στη χώρα μας.

Όταν ο Μπρεχτ αντιμετώπισε τη διαλεκτική ως τρόπο ζωής, στο ερώτημα που έβαλε για την ύπαρξη του Θεού, απάντησε ως κ. Κ. ότι το πιο σημαντικό δεν είναι το αν υπάρχει Θεός, αλλά κατά πόσο θα άλλαζε τη ζωή ενός ανθρώπου μια τέτοια απάντηση (*Ιστορίες του κ. Κούνερ*). Θα συμπλήρωνα στο ίδιο ερώτημα, ότι έχει ενδιαφέρον και η μορφή του Θεού. Ο Ράιχ αντιμετωπίζει ως Θεό τον έρωτα που κάνουν δύο ερωτευμένοι άνθρωποι. Συντάσσομαι απόλυτα: Αν αυτή είναι η εικόνα και η μορφή Του, αυτόν τον Θεό θέλω. Είναι όμως έτσι; «*Άνθρωποι, συγχωρήστε Τον*», αναφώνησε από τον σταυρό ο Ιησούς του Σαραμάγκου (*Το κατά Ιησούν Ευαγγέλιο*) όταν διαπίστωσε ότι η έλευσή Του στη Γη ταυτίστηκε με τα ποτάμια πόνου και αίματος που έφερε ο θάνατός Του. Κι αυτά τα ποτάμια τρέχουν ακόμα. Τα παραδείγματα είναι πρόσφατα, πολλά και έχουν την ευλογία Του. Πρέπει να μάθουμε να προσευχόμαστε με τα δικά μας λόγια, στη δική μας καθημερινή Παναγιά, αν θέλουμε να κάνουμε το πέρασμα προς την ελευθερία. Και κάποια μέρα να Τον συγχωρήσουμε για όλα τα δεινά που μας έχει φέρει. Η μήπως είναι ασυγχώρητος;

Αναμνήσεις Γιάννη Ταμτάκου: Ο Μάης του '36 στη Θεσσαλονίκη

Μέσα από τις αναμνήσεις του εργάτη Γιάννη Ταμτάκου

“... Στις 9 Μαΐου του 1936 ξεσπάνε και τα γεγονότα της Θεσσαλονίκης. Στο καπνεργοστάσιο της Κομέρσιαλ οι εργάτες θέσανε στα τέλη Απριλίου τα αιτήματά τους στον εργοδότη, αυτός δεν τα δέχτηκε και προχώρησαν σε κατάληψη του εργοστασίου. Κλείστηκαν μέσα, έβγαλαν μαύρες και κόκκινες σημαίες και ζητούσαν τη συμπάρασταση των άλλων επαγγελματιών. Βέβαια το ΚΚΕ δεν ακολουθούσε πολιτική επέκτασης των απεργιών, αλλά οι εργάτες από το παρελθόν είχαν διαπαιδαγωγηθεί στο πώς να εξαπλώνουν μια απεργία, με τη στήριξη των άλλων εργαζόμενων που, μεταξύ άλλων, οργάνωναν και εράνους για ενίσχυση. Και πράγματι αυθόρμητα οι εργάτες ξεσηκώθηκαν σε απεργίες για συμπάρασταση των καπνεργατών -οι τσαγκαράδες, οι ραφτάδες, οι οικοδόμοι, οι μεταλλουργοί, οι αυτοκινητιστές- κι έγινε πανθεσσαλονικιώτικη η απεργία. Εκείνο τον καιρό δούλευα τσαγκάρης στο εργοστάσιο του Χρηστίδη. Το κατάστημα ήταν στην Εγνατία και το εργοστάσιο ήτανε στην οδό Δωδεκανήσου. Αλλά εμείς δουλεύαμε κατ'αποκοπή, δεν κάναμε μεροκάματο. Όση δουλειά βγάζαμε, όσα ζευγάρια ετοιμάζαμε, τόσα πληρωνόμασταν. Πολλές φορές δεν κοιμόμασταν κιόλας τη νύχτα. Βρισκόμασταν διαρκώς σε διέγερση, κάναμε συζητήσεις, κάναμε συγκεντρώσεις, κατά κλάδο καμμιά φορά, αλλά πηγαίναμε στο σπίτι. Εγώ βέβαια στο σπίτι πάντα επέστρεφα πολύ αργά.

... Σε μια λοιπόν από αυτές τις συγκεντρώσεις (με αφορμή την απεργία της Κομέρσιαλ), όπου ξεσηκώθηκε η εργατική τάξη της Θεσσαλονίκης, στη διασταύρωση των οδών Εγνατίας και Βενιζέλου, από το Ε' αστυνομικό τμήμα (ακριβώς απέναντι από τα λουτρά 'Παράδεισος', τα οποία σήμερα δεν λειτουργούν) δίνει ο αστυνομικός διευθυντής Γ. Ντάκος διαταγή κι ανοίγουν πυρ στους συγκεντρωμένους και σκοτώνουν οκτώ εργάτες, επειδή τάχα εμποδίζαμε την κυκλοφορία! Αυτοί σάμπως δεν εμποδίζουν την

κυκλοφορία, όταν κάνουν τις παρελάσεις και τις γιορτές τους; Όμως από το κράτος προέρχεται η τρομοκρατία.

Δεν βρέθηκα μέσα στους πυροβολισμούς, ήμουν στην οδό Σολωμού, σκότωσαν στην αρχή έξι-επτά από τους συγκεντρωμένους, αργότερα σκότωσαν στη γωνία Αντιγονιδών και Εγνατίας μια καπνεργάτρια, την Αναστασία Καρανικόλα, μπρόστα σ' ένα περίπτερο. Μεταξύ των νεκρών ήταν και ο Τάσος Τούσης, ένας εργάτης από το Ασβεστοχώρι στις επιδιορθώσεις αυτοκινήτων, που τον σκότωσαν στη Συγγρού. Εκείνη την ώρα, αρχίζουν να χτυπάν οι καμπάνες και να καλούν τον κόσμο σε συναγερμό. Οι χωροφύλακες όμως συνεχίζουν και παρακάτω το έργο τους και σκοτώνουν άλλους τέσσερις-πέντε, μεταξύ αυτών και γυναίκες. Τελικά οι σκοτωμένοι είναι δώδεκα με δεκατρείς και οι τραυματίες γύρω στους τριακόσιους.

Τα γεγονότα αυτά προκάλεσαν τέτοια έξαψη που έβλεπες να κατεβαίνουν απ' όλες τις συνοικίες αυθόρμητα άνδρες και γυναίκες και παιδιά και να πετροβολούν τους χωροφύλακες με σκοπό να τους αποδεκατίσουν. Καταφέραμε, δηλαδή, με τα λίγα μέσα που είχαμε στα χέρια μας, με πέτρες, με ξύλα, κ.λ.π. να κλείσουμε τους χωροφύλακες μέσα στα αστυνομικά τμήματα και στο Διοικητήριο. Το κακό είχε παραγίνει και χιλιάδες κόσμος κατέβαινε πια στους δρόμους.

Εμείς αποτελούσαμε τη μειοψηφία, πλειοψηφία ήταν το ΚΚΕ. Εμείς όμως είμαστε που ρίξαμε το σύνθημα να βάλουν φωτιά στα τμήματα, να κάψουν τους χωροφύλακες και γι' αυτό το λόγο χαρακτηριστήκαμε από το ΚΚΕ προβοκάτορες, αφού αυτοί δεν θέλαν κάτι τέτοιο. Ενώ στην αρχή ξεσήκωσαν κάπως τους εργάτες, όταν η απεργία πήρε ανεξέλεγκτες διαστάσεις, άρχισαν να μαζεύονται και να προσπαθούν να την αναχαιτίσουν...

Την επόμενη μέρα, στην κηδεία των θυμάτων, οι χωροφύλακες ήταν τρομοκρατημένοι, κλεισμένοι στα σπίτια τους και μέσα στα τμήματα. Ο στρατηγός του Γ' Σώματος Στρατού, ο Ζέππος, είδε ότι όταν έφερε τους στρατιώτες της Θεσσαλονίκης για να μας διαλύσουν, οι στρατιώτες συναδελφώθηκαν κι αγκαλιάζονταν με

τον κόσμο. Το μίσος ήταν κατά των χωροφυλάκων. Κατάλαβε ότι τίποτα δεν θα κατάφερνε με δαύτους. Η κατάσταση είχε περάσει πλέον στα χέρια των εργατών. Μόνο που δυστυχώς δεν βαδίζαμε στη σωστή κατεύθυνση...”

Από το βιβλίο του Γιάννη Ταμτάκου “Αναμνήσεις μιας ζωής στο εργατικό κίνημα”, εκδόσεις Κύκλοι Αντιεξουσίας, Θεσσαλονίκη 2003.

Το παρόν απόσπασμα δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Βαβυλωνία Τεύχος 7, Μάιος 2004.

Αναπηρία: Ένα Βαθύ Κοινωνικό Ταξικό Ζήτημα

Του Δημήτρη Αργυρού

Γενικός Γραμματέας Σωματίου ΑμεΑ Ιωαννίνων, συγγραφέας

(Η παρακάτω ομιλία του Δημήτρη Αργυρού, κοινωνικού αγωνιστή και συνδικαλιστή, δόθηκε στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Αλιμούρα στο πλαίσιο της εκδήλωσης «Πόλη, προσβασιμότητα και οι αγώνες των ΑμεΑ» που διοργανώθηκε από την Χειρονομία Α.Κ. στις 19/4/2019)

Φίλες και φίλοι, αγαπητές συναγωνίστριες και συναγωνιστές ευχαριστώ τον Ε.Κ.Χ. Αλιμούρα για την πρόσκληση να μιλήσω για ένα θέμα που με προβληματίζει και με πονάει. Να μιλήσω για ένα θέμα με το οποίο δεν πολυασχολείται ο χώρος της επαναστατικής Αριστεράς, ο χώρος της Αναρχίας, ο χώρος της Αντιεξουσίας, και για αυτόν τον λόγο με εκπλήσσει ευχάριστα η πρωτοβουλία που πήρε ο Ε.Κ.Χ. Αλιμούρα. Να μιλήσω για το ζήτημα των ΑμεΑ και

το ζήτημα της πρόσβασης στον χώρο, για το ζήτημα της πρόσβασης γενικά.

Στο πρώτο μέρος της παρουσίασης θα αναφερθώ σε ένα γενικό θεωρητικό πλαίσιο σε σχέση με την πρόσβαση και την προσβασιμότητα, σε σχέση με αυτό που λέγεται ιατρικό και κοινωνικό μοντέλο για την αναπηρία. Στο δεύτερο μέρος θα κάνω μια αναφορά στην προσωπική μου εμπειρία ως ΑμεΑ και ως μέλος του αναπηρικού κινήματος. Και στο τρίτο μέρος θα παρουσιάσω μια σειρά από αιτήματα που είναι αναγκαίο να γίνει πρόγραμμα διεκδίκησης των ΑμεΑ και των κοινωνικών κινήματων.

A. Θεωρητικό πλαίσιο

Φίλες και φίλοι, να μου επιτρέψετε να ξεκινήσω από εκεί που θα έπρεπε να ολοκληρώσω.

Φίλες και φίλοι, σκεφτείτε την εικόνα μιας ελεύθερης δημοκρατικής κοινωνίας με ελεύθερους και ώριμους πολίτες που διδάσκονται την πολιτική αρετή. Μιας ελεύθερης κοινωνίας που αυτοκυβερνάται από αυτούς τους ώριμους και ελεύθερους πολίτες, μιας ελεύθερης δημοκρατικής πολιτείας όπως την φαντάστηκε ο σοφιστής Πρωταγόρας. Αν υπήρχε μια τέτοια ελεύθερη δημοκρατική κοινωνία, μια τέτοια ελεύθερη δημοκρατική πολιτεία με ώριμους ανθρώπους, δεν θα πάρκαραν στα αναπηρικά πάρκινγκ ή στις διαβάσεις πεζών, δεν θα χρειαζόνταν ο κάθε πολίτης να έχει και έναν μπάτσο πάνω από το κεφάλι μας για να εφαρμόζονταν οι νόμοι.

Σε μια τέτοια ελεύθερη δημοκρατική κοινωνία, μια τέτοια ελεύθερη δημοκρατική πολιτεία, η αναπηρία και οι ανάπηροι δεν θα αντιμετωπίζονταν ως βάρος, ως μια δύσμορφη κατάσταση πραγμάτων. Οι ανάπηροι και η αναπηρία δεν θα αντιμετωπίζονταν ως μια ανωμαλία, δεν θα αντιμετωπίζονταν ως ένα ιατρικό ζήτημα, ως ένα ατομικό ιατρικό ζήτημα.

Θα αντιμετωπίζονταν κοινωνικά, ως η ευθύνη της ελεύθερης δημοκρατικής κοινωνίας να προσφέρει πραγματική ισότητα πρόσβασης σε όλους τους πολίτες.

Και για να προσφέρει πραγματική ισότητα πρόσβασης σε όλους τους πολίτες θα πρέπει να διαμορφωθούν αυτές τις συνθήκες έτσι ώστε τα ΑμεΑ, να έχουν την ισότητα πρόσβασης, έτσι ώστε όλοι οι πολίτες -ΑμεΑ και μη- να ξεκινούν από την ίδια ευθεία.

Μα θα μου πείτε δεν υπάρχουν ευρωπαϊκές πόλεις, ευρωπαϊκές χώρες, που δεν είναι ελεύθερες και δημοκρατικές όπως θα ήθελες, αλλά σέβονται τα ατομικά δικαιώματα των ΑμεΑ; Ή τουλάχιστον αυτό δείχνει η μεγάλη εικόνα ή αυτό προπαγανδίζουν τα κυρίαρχα ΜΜΕ;

Ναι, υπάρχουν κοινωνίες, ναι, υπάρχουν πολιτείες και κράτη που οι νόμοι και θεσμοί λειτουργούν πιο καλύτερα από την αγαπημένη Βαλκανιάδα μας.

Είναι οι ίδιες κοινωνίες που με την ίδια πίστη στους νόμους και τους θεσμούς, στήριξαν τα πειράματα ευγονικής, που στείρωναν ΑμεΑ, που στήριξαν τους ναζί, στήριξαν και στηρίζουν τον ρατσισμό απέναντι στους πρόσφυγες, τους μετανάστες και τους φτωχούς.

Είναι οι ίδιες οι κοινωνίες, οι ίδιοι αυτοί οι ταξικοί θεσμοί που αποκλείουν τους φτωχούς, ιδιαίτερα αυτούς που ανήκουν στις παλιές αποικίες, και τους στέλνουν στον ισλαμικό ριζοσπαστισμό, που τους στέλνουν στο ISIS και στην Αλ Κάιντα.

Με βάση τα παραπάνω, σε ένα συνολικότερο επίπεδο στις θεωρίες για την αναπηρία κυριαρχεί η αντίθεση **μεταξύ ιατρικού και κοινωνικού μοντέλου.**

Στο ιατρικό μοντέλο η αναπηρία είναι ατομικό ζήτημα, ένα ατομικό πρόβλημα υγείας, ένα ατομικό ζήτημα σωματικής ή ψυχικής ανικανότητας. Με την κοινωνία, την πολιτεία, να παρεμβαίνει επικουρικά στο άτομο ή στην οικογένεια, που έχει το πρόβλημα υγείας.

Στο κοινωνικό μοντέλο το πρόβλημα δεν είναι η ατομική ανικανότητα, δεν είναι η αναπηρία του ατόμου, αλλά είναι η ανικανότητα, η αδιαφορία, η αβλεψία, η αδιαφορία, ο ρατσισμός

και τα στερεότυπα που παράγει και αναπαράγει η κοινωνία, η πολιτεία, το σύστημα γενικά και ειδικά. Για το κοινωνικό μοντέλο το ζητούμενο, το στοίχημα, είναι να υπάρχει μια ισοτιμία πρόσβασης, το ζητούμενο, το στοίχημα, είναι να άρουμε, να υπερβούμε το θεσμικό, το κοινωνικό και το πολιτικό πλαίσιο που αποκλείει τους ΑμεΑ.

Πόσο μάλλον που σήμερα υπάρχουν οι τεχνικές, οι τεχνολογικές, δυνατότητες να διαμορφωθεί αυτή η ισότητα στην πρόσβαση για όλους τους πολίτες.

Το ζήτημα δεν είναι τεχνικό, δεν είναι η απουσία τεχνολογικών προϋποθέσεων, είναι βαθιά κοινωνικό, βαθιά πολιτικό, είναι η παραγωγή αυτών των συνθηκών, αυτών των δυνατοτήτων ισότητας πρόσβασης στα ΑμεΑ και στις οικογένειές τους.

Το ζήτημα των ΑμεΑ δεν είναι ζήτημα ατομικών δικαιωμάτων, δεν είναι μόνο ζήτημα ατομικών δικαιωμάτων, είναι ζήτημα κοινωνικών δικαιωμάτων, δικαιωμάτων που συσχετίζονται με το κυρίαρχο κοινωνικό ζήτημα.

Σκεφτείτε μόνο να υπάρχουν ΑμεΑ που είναι φτωχοί, η πλειοψηφία των ΑμεΑ ανήκει στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις, ανήκουν στα φτωχά λαϊκά στρώματα. Ή σκεφτείτε να έχουμε -που έχουμε- ΑμεΑ πρόσφυγες και ΑμεΑ μετανάστες.

Το 10% του γενικού πληθυσμού ανήκει στην κατηγορία των ΑμεΑ, και μαζί με τις οικογένειές τους το ποσοστό φτάνει στο 20%. Αυτό το 10%, το 20% ανήκει σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, ανήκει σε όλες τις κοινωνικές τάξεις. Και κατά συνέπεια δεν έχουν όλα τα ΑμεΑ, όλοι, τα ίδια προβλήματα πρόσβασης.

Υπάρχουν ΑμεΑ και οικογένειες ΑμεΑ, που λόγω οικονομικής και ταξικής θέσης δύνανται να πληρώσουν για την πρόσβασή τους και για την αυτόνομη και ανεξάρτητη διαβίωση. Υπάρχουν όμως και ΑμεΑ, υπάρχουν και οι οικογένειες ΑμεΑ, που δεν δύνανται να πληρώσουν.

Ενώ σε μια βαθιά ταξική κοινωνία είναι λογικό και η πλειοψηφία

των ΑμεΑ και των οικογενειών τους να ανήκει στις κατώτερες λαϊκές τάξεις, ανήκουν στην εργατική τάξη, στα μικροαστικά στρώματα, ανήκουν στα μεσοστρώματα. Για αυτόν τον λόγο οι παρεμβάσεις για τη δημιουργία μιας ελεύθερης, απρόσκοπτης και ανεμπόδιστης πρόσβασης, καθώς και της δημιουργίας συνθηκών μιας αυτόνομης και ανεξάρτητης διαβίωσης, πρέπει να έχουν σε έναν μεγάλο βαθμό έναν καθολικό χαρακτήρα.

Ας σημειωθεί πως το ζήτημα της πρόσβασης, σε σχέση με την αυτόνομη και ανεξάρτητη διαβίωση, δεν αφορά μόνο την κυκλοφορία στον χώρο και στην πόλη. Αφορά την πρόσβαση στον χώρο, στα κοινωνικά αγαθά, στην εργασία, στον πολιτισμό, στην υγεία, στην εκπαίδευση και την παιδεία.

Ενώ το ζήτημα της πρόσβασης στον χώρο και στην πόλη δεν αφορά μόνο τα ΑμεΑ και τις οικογένειές τους, αλλά αφορά όλα τα εμποδιζόμενα άτομα. Άτομα της τρίτης ηλικίας, έγκυες, γυναίκες με καρότσια και παιδιά, παιδιά, προσωπινά ΑμεΑ, τοξικομανείς. Αφορά και υπερβαίνει -κατά περίπτωση- το 40% του γενικού πληθυσμού.

Β. Η εμπειρία μου ως ΑμεΑ και ως μέλος του αναπηρικού κινήματος

Ως ΑμεΑ, ως μέλος της αναπηρικής κοινότητας, έχω βιώσει άπειρες μορφές και εκδοχές απόρριψης, αποκλεισμού και κοινωνικού ρατσισμού.

Η αγωνιστική μου διάθεση ήταν πάντα μια ασφαλής στάση που με οδηγούσε σε κέρδη. Όπως συνέβη και πρόσφατα με την απόπειρα της διαγραφής μου από το μεταπτυχιακό του ΦΠΣ.

Όπως συνέβη και παλαιότερα με την περίπτωση του ΞΕΝΙΑ, του αγώνα ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του ΞΕΝΙΑ, που η συμμετοχή μου, η στοχοποίηση μου ως αγωνιστή του κινήματος απέκτησε και έναν χαρακτήρα μισοαναπηρισμού.

Από την άλλη πλευρά, γυρνώντας πίσω στο σχολείο δεν θυμάμαι ρατσιστικό σχόλιο απέναντι μου. Ή δεν υπήρξε, που δύσκολα να

μην υπήρξε έστω και ως χαζό αστείο μεταξύ παιδιών, ή το έθαψα στο ασυνείδητο ή δεν τους επέτρεψα να εκδηλωθεί.

Τα στερεότυπα και τον μισοαναπηρισμό δεν τον έχουν μόνο οι άλλοι, τον κουβαλούμε και εμείς ως ΑμεΑ, τον κουβαλούν οι οικογένειές μας. Λογικό σε έναν βαθμό, σε ένα τέτοιο ανοικτό ή κρυφό ρατσιστικό περιβάλλον. Και εγώ έκανα αρκετά χρόνια να το αποβάλω ή καλύτερα να το αντιμετωπίσω, σε κάθε περίπτωση όμως ακόμη και με τον τσαμπουκά δεν επέτρεπα διακρίσεις, έναν ιδεολογικό, πολιτικό και οντολογικό τσαμπουκά.

Χρειάζεται να έχεις, να έχουμε, ένα ευρύ ανοικτό διαλεκτικό πνεύμα, μια μεγάλη καρδιά, να εργαστούμε με τον εαυτό μας και με τους άλλους, για να υπερβούμε τα στερεότυπα και τον μισοαναπηρισμό.

Με αυτό το μαχητικό πνεύμα δουλεύω και στο αναπηρικό κίνημα στα πλαίσια ενός συλλόγου που έχει να αντιμετωπίσει μια πόλη που είναι εχθρική στα ΑμεΑ.

Σε μια πόλη όπου οι όποιες παρεμβάσεις για τα ΑμεΑ έχουν γίνει κυρίως στο κέντρο και κυρίως για να εξυπηρετήσουν το εμπορικό και τουριστικό κεφάλαιο.

Για αυτόν τον λόγο, οι παρεμβάσεις -ακόμη και στο κέντρο- είναι μερικές, είναι αποσπασματικές και δεν ολοκληρώνονται. Πχ. διαβάσεις αναπήρων, διαβάσεις για αναπηρικά αμαξίδια, που υπάρχουν στη μια μεριά του δρόμου και δεν υπάρχουν στην άλλη, οδεύσεις τυφλών που πέφτουν πάνω σε περλίπτερα ή που τις καταλαμβάνουν τα τραπεζοκαθίσματα των καφέ.

Τα πράγματα για τους ΑμεΑ στις γειτονιές της πόλης είναι ακόμη χειρότερα, είναι τραγικά. Άπειρες φορές έπεσα ή πήγα να πέσω στα πεζοδρόμια της Καλούτσιανης και όχι μόνο στην αγαπημένη μου Καλούτσιανη.

Είναι ολοφάνερη η εικόνα εγκατάλειψης που υπάρχει του δημόσιου κοινού χώρου τόσο από τον δήμο, όσο και από τους πολίτες που δεν αναγνωρίζουν αυτό τον χώρο ως δικό τους χώρο.

Αυτό δείχνει πως ένας δημόσιος χώρος, ένας κοινός χώρος, δεν υπάρχει αντικειμενικά, υπάρχει στον βαθμό που οι πολίτες αναγνωρίζουν και υπερασπίζονται τον δημόσιο, κοινό χώρο.

Σαν σωματείο ΑμεΑ, σε αυτές τις συνθήκες, επιχειρήσαμε: α) να αναδείξουμε τη συνολική εικόνα των ΑμεΑ, β) να παρέμβουμε σε οποιοδήποτε ζήτημα έπαιζε για τα ΑμεΑ, γ) να επιλύσουμε όποια προβλήματα μπορούσαν να επιλυθούν.

Η σημαντικότερη επιτυχία μας είναι η πρώτη θέση στη δημοτική διαβούλευση **με την υποστήριξη και τη δημιουργία ενός πεζοδρομίου απόλυτα προσβάσιμου για τα ΑμεΑ**, ενός πεζοδρομίου που θα ξεκινά από το δημαρχείο και θα τελειώνει στην ΟΑΣΗ. Ενόσ πρότυπου πεζοδρομίου, όπως θα έπρεπε να ήταν όλοι οι πεζόδρομοι, οι δρόμοι και οι πλατείες της πόλης μας.

Όχι πως αυτό το πρότυπο πεζοδρόμιο θα λύσει το πρόβλημα, αλλά θα αποτελέσει το **ενεργό παράδειγμα** για το πώς δύναται -αν υπάρχει η πολιτική βούληση- να γίνουν οι δομές της προσβασιμότητας.

Γ. Πρόγραμμα διεκδίκησης

Όπως τόνισα και πιο πάνω τα ζητήματα των ανάπηρων και των οικογενειών τους, συσχετίζονται άμεσα με το κοινωνικό ζήτημα, άμεσα με το οικονομικό ζήτημα.

Τα ζητήματα των ανάπηρων και των οικογενειών τους τέμνονται από έναν βαθύ ταξικό διαχωρισμό που απέκλειε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, αναπαράγοντας -έμμεσα και άμεσα- ρατσιστικά στερεότυπα.

Σε καιρούς οικονομικής άνθησης, οικονομικής ανόδου, το ζήτημα της αναπηρίας αντιμετωπίζεται κυρίως από το κράτος πρόνοιας, κάτι που δεν συμβαίνει σε εποχές κοινωνικής και οικονομικής κρίσης. Σε αυτές τις εποχές σαν τη δική μας, η φιλανθρωπία μπορεί να δώσει μια απάντηση, η αποτελεσματική λύση όμως βρίσκεται στον αγώνα των ίδιων των ΑμεΑ, των οικογενειών τους, σε συνεργασία με το κοινωνικό, λαϊκό και εργατικό κίνημα.

Είναι ζητούμενο, είναι αίτημα προς διεκδίκηση, αίτημα αγώνα και όχι διαχείρισης, από τα κοινωνικά κινήματα:

Η οικονομική και εργασιακή εξασφάλιση στους ΑμεΑ και τις οικογένειές τους. Δωρεάν και απρόσκοπτη πρόσβαση σε υγεία και παιδεία.

Ενίσχυση της ειδικής αγωγής και της παράλληλης στήριξης, τόσο σε υλικό, σε ανθρώπινο υλικό με μόνιμες θέσεις εργασίας, όσο και σε οπτική, επιστημονική και πολιτική οπτική, για το πώς δύναται να λειτουργήσει η ειδική αγωγή.

Μια πόλη που θα είναι προσβάσιμη στα ΑμεΑ. Με διαβάσεις πεζών που θα είναι προσβάσιμες. Με φανάρια και οδεύσεις που θα βοηθούν όσους έχουν πρόβλημα όρασης, με ράμπες για όσους κινούνται με αναπηρικά αμαξίδια.

Με αναπηρικά πάρκινγκ που θα καλύπτουν τις ανάγκες των ΑμεΑ που θα πρέπει να φτάσουν στο 10% των συνολικών θέσεων στάθμευσης, αντίστοιχο με τον αριθμό των ΑμεΑ επί του γενικού πληθυσμού.

Ολοκληρωμένα προγράμματα αυτόνομης και ανεξάρτητης διαβίωσης. Αυτόνομα σπίτια και κοινότητες που θα ζουν αυτόνομα και ανεξάρτητα τα ΑμεΑ, με τη βοήθεια εκπαιδευμένων βοηθών, που θα πληρώνονται από το κράτος. Αυτόνομα σπίτια, γειτονιές και κοινότητες που θα είναι ενταγμένα στον κοινωνικό ιστό και δεν θα μετατρέπονται σε γκέτο ή σε άσυλα.

Στην αυτόνομη και ανεξάρτητη διαβίωση δύναται να βοηθήσει η **νέα τεχνολογία** που με τα ανοιχτά λειτουργικά συστήματα μπορεί να την κάνει μια απλή υπόθεση. Μια φτηνή και ανοικτή υπόθεση, μια ανοικτή smart υπόθεση, και όχι μια smart πόλη που η εξυπνάδα της θα ελέγχεται από τις πολυεθνικές, τα ολοκληρωτικά κλειστά συστήματα, αλλά και τα «ανοικτά» εμπορικά μοντέλα.

Φίλες και φίλοι, αγαπητοί συναγωνίστριες και συναγωνιστές, Ε.Κ.Χ Αλιμούρα, ευχαριστώ που με ακούσατε.

Ανταπόκριση από τη 2η Συνέλευση των Κίτρινων Γιλέκων: «Πρέπει να Εγκαταλείψουμε τον Καπιταλισμό»

Rémy Herrera

Μετάφραση: Αλέξανδρος Σχισμένος

Ο Herrera, μαρξιστής οικονομολόγος και ερευνητής στο Εθνικό Κέντρο Ερευνών της Γαλλίας (CNRS), ο οποίος εργάζεται στο Κέντρο Οικονομίας της Σορβόνης του Παρισιού, έγραψε το παρόν άρθρο στις 11 Απριλίου.

Η «Πράξη 21» των Κίτρινων Γιλέκων πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 6 Απριλίου, καθώς οι διαδηλώσεις τους συνεχίζονται κάθε εβδομάδα επί σχεδόν πέντε μήνες. Μα ένα παράλληλο γεγονός πραγματοποιήθηκε από τις 5 έως τις 7 Απριλίου το βράδυ στο Saint-Nazaire, στο Loire-Atlantique, το οποίο θα επηρεάσει σίγουρα την πορεία των μελλοντικών αγώνων στη χώρα: η **Δεύτερη Συνέλευση** των εκπροσώπων των κατά τόπους συνελεύσεων των Κίτρινων Γιλέκων. Αυτό είναι το επίκεντρο του κινήματος.

Η Πρώτη Συνέλευση, η οποία προσέλκυσε 70 εκπροσώπους, πραγματοποιήθηκε στο Meuse, στο Commercy, στα τέλη Ιανουαρίου. Αυτή τη φορά έφτασαν περίπου 200 αντιπροσωπείες στο Saint-Nazaire, γεγονός που σημαίνει ότι ήταν παρόντες περίπου **800 εκπρόσωποι** (υπήρχαν δύο εκπρόσωποι και δύο παρατηρητές ανά αντιπροσωπεία). Αυτός ο αριθμός δεν περιλαμβάνει καν τους εθελοντές, τους δημοσιογράφους και τους περίεργους.

Αυτοί οι εκπρόσωποι εκλέχθηκαν από περίπου 10.000 Κίτρινα Γιλέκα, που κινητοποιήθηκαν σε εκατοντάδες σημεία μάχης – κόμβους κυκλοφορίας, πλατείες ή περιοχές με διόδους. Αλλά όταν απομακρύνθηκαν από την αστυνομία, οργανώθηκαν σε πολλά σημεία που ήταν πολύ πιο απομακρυσμένα και λιγότερο ορατά – μερικές φορές ακόμη και σε αυτοσχέδιες καλύβες. Αυτή είναι η Αντίσταση σε όλη τη Γαλλία.

Φαίνεται ότι υπήρξε μια υποτιθέμενη «απειλή για τη δημόσια τάξη». Αυτό ήταν το πρόσχημα που δόθηκε από τον δήμαρχο του Saint-Nazaire, τον David Samzun (που αυτοπροσδιορίζεται ως «σοσιαλιστής»), για να δικαιολογήσει την άρνησή του να δώσει χώρο στους διοργανωτές. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των γειτονικών δήμων έκαναν το ίδιο πράγμα – και έτσι δεν βρέθηκαν διαθέσιμοι χώροι για τα Κίτρινα Γιλέκα.

Μια «κατάληψη του λαού»

Τότε τα Κίτρινα Γιλέκα βρέθηκαν στο **“Maison du Peuple” (το Σπίτι του Λαού)**, πρώην πρακτορείο εύρεσης εργασίας που έχει καταληφθεί από συναδέλφους συνδικαλιστές από τον Νοέμβριο. Ήταν μια πραγματική «κατάληψη του λαού» – στην καθαρή ιστορική παράδοση των λεσχών των Αβράκωτων (sans-culottes) του 1789 [αρχή της Γαλλικής Επανάστασης], των καταλήψεων των αγορών εργασίας στις αρχές του 20ου αιώνα, και των εργοστασίων από τους απεργούς εργάτες κατά τη διάρκεια του Λαϊκού Μέτωπου του 1936.

Ορισμένες προπαρασκευαστικές εργασίες και πολλή αλληλεγγύη επέτρεψαν στα Κίτρινα Γιλέκα να συγκεντρωθούν και να δώσουν θάρρος ο ένας στον άλλο – και να συζητήσουν, να οργανωθούν και να αγωνιστούν καλύτερα.

Αυτή η συνάντηση είχε αρχικά προγραμματιστεί για τα τέλη Μαρτίου, αλλά οι υλικές δυσκολίες για τους περισσότερους συμμετέχοντες στην κάλυψη των οικονομικών τους αναγκών προστέθηκαν στα προβλήματα επιμελητείας και οδήγησαν σε καθυστέρηση λίγων ημερών. Αφού έλαβαν τον μισθό ή το επίδομα

τους στις αρχές του μήνα, αυτοί οι συμμετέχοντες ανέπνευσαν λίγο περισσότερο, όπως και εκείνοι που είχαν ήδη πόρους.

Άλλοι ήθελαν να παραστούν, αλλά τα μεγάλα πλήθη ανάγκασαν τους διοργανωτές να κλείσουν την εγγραφή συμμετεχόντων. Ακόμα περισσότεροι άνθρωποι που ήθελαν να έρθουν δεν τα κατάφεραν επειδή δεν μπορούσαν να αντέξουν οικονομικά το ταξίδι. Κάποιος μπορεί να στηριχθεί στη γενναιοδωρία των φίλων του, αλλά μπορεί κι αυτοί επίσης να έχουν πολύ λίγα χρήματα. Κάποιος μπορεί επίσης να στηριχθεί στη δική του ικανότητα.

Το 1864, το πρώτο προοίμιο του Καταστατικού της Διεθνούς Ενώσεως Εργατών αναφέρει: «Η χειραφέτηση της εργατικής τάξης πρέπει να είναι το έργο των ίδιων των εργαζομένων». Το να είσαι Κίτρινο Γιλέκο σημαίνει ότι δεν φοβάσαι τη λάσπη, τη βροχή ή τις άδειες τσέπες.

Υπήρξαν τρεις ημέρες σοβαρών συζητήσεων σε αυτή τη συνέλευση. Συχνά ήταν δύσκολες, θυελλώδεις και χαοτικές. Όπως και η ίδια η κινητοποίηση που ξεκίνησε στα μέσα Νοεμβρίου, αποκάλυψαν την αποφασιστικότητα των Κίτρινων Γιλέκων και την αποφασιστική και επίμονη αντίθεσή τους σ' αυτή την κοινωνία γεμάτη ανισότητες και αδικίες, που συμβολίζεται από τον Πρόεδρο Εμμανουέλ Μακρόν.

Οι εκπρόσωποι καταδίκασαν ομόφωνα την καταστολή της αστυνομίας και τη βία της οποίας είναι θύματα. Διατήρησαν την επίμονη επιθυμία τους να τοποθετήσουν την **άμεση δημοκρατία** στην καρδιά του κινήματος – να σκεφτούν και να επανεξερευνήσουν τις αυθεντικές μορφές της από τα κάτω, χωρίς έναν αυτοανακηρυγμένο ηγέτη ή έναν ανακτημένο ηγέτη – και να βρουν την «ισορροπία μεταξύ αυθορμητισμού και οργάνωσης».

Ενότητα για την προώθηση του αγώνα

Πρώτη και πιο σημαντική είναι η συλλογικότητα στην «οριζοντιότητα» (ίση συμμετοχή). Είναι ζωτικής σημασίας να διατηρηθεί η ενότητα σε ένα κίνημα που συγκεντρώνεται ξανά - ανασυντίθεται - για να σταματήσει την απειλή της διαιρέσεως και του κατακερματισμού. Πρέπει να είναι μια ενότητα που κρατά τους ανθρώπους μαζί, παρά τις υπάρχουσες διαφορές, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών αντιλήψεων και μερικές φορές ακόμη και των κοινωνικών προελεύσεων, και που συνεχίζει να προβάλλει μια καλή δημόσια εικόνα και να απολαμβάνει ισχυρή λαϊκή υποστήριξη. Αυτό θα προωθήσει τον αγώνα.

Οι συζητήσεις, οι οποίες ήταν ορατές στο διαδίκτυο, διαρθρώθηκαν σε θεματικές ομάδες εργασίας που αφορούσαν: τους τρόπους δράσης του κινήματος, την εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία, τη διατύπωση αιτημάτων, τα σημεία σύγκλισης με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλες ομάδες και το μέλλον των κινητοποιήσεων.

Τέλος, η σύνοδος της ολομέλειας παρουσίασε περιλήψεις των συζητήσεων της επιτροπής -οι οποίες καταρτίστηκαν κατά τη διάρκεια της νύχτας- και ένα τελικό κείμενο, το οποίο ήταν ιδιαίτερα σαφές και ριζικό. Το κείμενο θα υποβληθεί αργότερα για ψηφοφορία στις διάφορες τοπικές συνελεύσεις των Κίτρινων Γιλέκων.

Τι λέει αυτό το κείμενο; Έθεσε ουσιαστικά σημεία. Αναφέρει ότι τα αιτήματα πρέπει να επικεντρώνονται στις αυξήσεις των μισθών, των συντάξεων και των ελαχίστων κοινωνικών παροχών και να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στα 9 εκατομμύρια άτομα που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Αναφέρει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες πρέπει να ενισχυθούν για όλους. Αυτό είναι θεμελιώδες. (Κείμενο: tinyurl.com/y5c9s54z)

Το κείμενο αυτό λέει «όχι» στη βία που επιβάλλει μια προνομιούχος μειονότητα εναντίον ολόκληρου του λαού. Λέει «ναι» στην ακύρωση των ποινών που επιβλήθηκαν στους κρατούμενους και τους καταδικασμένους από το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων και τονίζει: «Η αστυνομική βία αποτελεί πράξη πολιτικού εκφοβισμού. Επιδιώκει να μας τρομοκρατήσει για να αποτρέψει τη δράση. Η δικαστική καταστολή ακολούθησε για να καταπνίξει το κίνημα. Αυτό που βιώνουμε σήμερα είναι η καθημερινή ζωή της εργατικής τάξης των προαστίων εδώ και δεκαετίες».

Το τελικό κείμενο απέρριψε, επίσης, την «απάτη του Μεγάλου Εθνικού Διαλόγου» που επιζητείται και χειραγωγείται από τον Πρόεδρο Μακρόν. Αναφέρει επίσης την **άρνηση των Κίτρινων Γιλέκων να συμμετάσχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές τον επόμενο μήνα**: «Ο δρόμος μας ενώνει, οι εκλογές μας χωρίζουν. Στον αγώνα θα οικοδομηθεί η Ευρώπη των λαών. Με τη διεξαγωγή συντονισμένου αγώνα κατά των κοινών εκμεταλλευτών μας θα θέσουμε τα θεμέλια της αδελφικής κατανόησης μεταξύ των λαών της Ευρώπης και αλλού.»

«Να αλλάξουμε το κοινωνικό σύστημα!»

Πάνω απ' όλα, η έκκληση της Δεύτερης Συνέλευσης των Κίτρινων Γιλέκων στο Saint-Nazaire επιβεβαίωσε στις 7 Απριλίου ότι «για να βελτιώσουμε τις συνθήκες διαβίωσής μας... για να ανοικοδομήσουμε τα δικαιώματα και τις ελευθερίες μας... και να εξαλείψουμε τις μορφές ανισότητας, αδικίας και διακρίσεων», ώστε να υπάρξει «αλληλεγγύη και αξιοπρέπεια», θα πρέπει να αλλάξουμε το κοινωνικό σύστημα. Η συνέλευση δήλωσε: «Γνωρίζοντας ότι πρέπει να καταπολεμήσουμε ένα παγκόσμιο σύστημα, θεωρούμε ότι θα πρέπει να εγκαταλείψουμε τον καπιταλισμό». Και γι' αυτό πρέπει «να συγκεντρώσουμε όλους τους πολίτες μαζί για να πολεμήσουμε ενάντια σε αυτό το σύστημα».

Το μήνυμα που απευθύνεται στους οικολόγους είναι σαφές και προοδευτικό. Θα το ακούσουν; Θα πρέπει. Δεδομένου ότι η περιβαλλοντική έκτακτη ανάγκη είναι στην ημερήσια διάταξη, η σύγκλιση του αγώνα για την οικολογία με τους αγώνες για κοινωνική πρόοδο είναι απαραίτητη. Είναι «η ίδια η λογική της ατέλειωτης καπιταλιστικής εκμετάλλευσης που καταστρέφει τα ανθρώπινα όντα και τη ζωή στη Γη. Προκειμένου να προστατευθεί το περιβάλλον, πρέπει να αλλάξουμε ένα σύστημα που είναι επιβλαβές για τον άνθρωπο και την οικολογία». Αυτό απευθύνεται σε όσους είχαν αμφιβολίες για τον αριστερό προσανατολισμό του κινήματος των Κίτρινων Γιλέκων.

Τέτοιοι προσανατολισμοί και σχηματισμοί δεν ήταν εύκολο να συμφωνηθούν. Κάποιοι εκπρόσωποι τους βρήκαν πρόωρους. Άλλοι φοβήθηκαν ότι, αν υιοθετηθούν, το κίνημα θα γινόταν δογματικό, καθοδηγούμενο και πολύ άκαμπτο.

Φυσικά, απέχουμε ακόμη πολύ από την έξοδο από το καπιταλιστικό σύστημα. Αλλά είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζουμε τι πρέπει να πολεμήσουμε. Αυτά τα Κίτρινα Γιλέκα, που συγκεντρώθηκαν σε πλήθη και στη βαβούρα του Σπιτιού του Λαού «για την τιμή των εργαζομένων και για έναν καλύτερο κόσμο» έχουν σαφώς καταλάβει και εξέφρασαν ό,τι σχεδόν κανείς στην πρεσβύτερη κομματική και συνδικαλιστική ηγεσία - ή ανάμεσα στους στρατευμένους καλλιτέχνες ή τους σπουδαίους διανοούμενούς μας - δεν

καταλαβαίνει ή δεν εκφράζει πια.

Ναι! Για να ελπίζουμε στην οικοδόμηση ενός «κόσμου της ελευθερίας, της ισότητας και της αδελφότητας» [σύνθημα της Γαλλικής Επανάστασης], θα πρέπει να κάνουμε ρήξη με τον καπιταλισμό. Χωρίς αυτό, τίποτα δεν είναι εφικτό. Αυτή είναι η αρχή κάθε πραγματικού εναλλακτικού προγράμματος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα Κίτρινα Γιλέκα, που ξεσηκώθηκαν ενάντια στις δυσβάσταχτες συνθήκες, δεν θα αφήσουν πλέον τους εαυτούς τους να ξεγελαστούν.

Ο 21ος αιώνας δεν θα είναι το τέλος της ιστορίας. Θα είναι η αρχή ενός νέου μετακαπιταλιστικού πολιτισμού.

Κοινότητες, Αγώνες Υπεράσπισης & Κίτρινα Γιλέκα

Το παρόν κείμενο αποτέλεσε την εισήγηση της Ελένης Γιαννακού στην εκδήλωση στο Αυτοδιαχειριζόμενο Κυλικείο Νομικής με τίτλο "Οι Συνέχειες του Μάη: Από το '68 ως τα Κίτρινα Γιλέκα" στις 15/04/2019. Η εκδήλωση έγινε με αφορμή τις πρόσφατες εκδόσεις της Βαβυλωνίας "Ένας Καφές με την Κριστίν Ρος, για τις Συνέχειες του Μάη του '68" και "Κίτρινα Γιλέκα-Συλλογή κειμένων".

Είχα την ευκαιρία να ακούσω την ίδια την Κριστίν Ρος στο περσινό B-FEST. Ανακαλούσα την ομιλία της για πολύ καιρό, τόσο γιατί το περιεχόμενό της ήταν γεμάτο νοήματα και ενδιαφέρουσες πραγματικά φρέσκιες ιδέες, όσο και επειδή αποτέλεσαν για 'μένα ένα πραγματικό ανάχωμα ενάντια στην απαισιοδοξία που προξενεί ο μάλλον πολιτικός μαρασμός των ημερών. Αντίστοιχα πλούσια σε σκέψεις είναι η συζήτησή της που αποτυπώνεται στο βιβλιαράκι «Ένας καφές με την Κριστίν Ρος/ Για τις συνέχειες του Μάη του

‘68» από τις εκδόσεις Βαβυλωνία. Με όχημα, λοιπόν, αυτές τις δύο τοποθετήσεις της, μπορούμε να διατυπώσουμε διάφορες σκέψεις για τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα και δράσεις.

Για να προσεγγίσουμε το τώρα και τις πολλαπλές εκφάνσεις του θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε από λίγο πιο παλιά, ανατρέχοντας στον Μάη του ‘68. Ωστόσο, αυτή η αναδρομή δεν θα πρέπει να προσομοιάζει σε ό,τι έχουμε συνηθίσει να λέμε, να ακούμε και να διαβάζουμε γι’ αυτή την περίοδο. Η σκιαγράφηση του Μάη διαμέσου ενός **νοσταλγικού φίλτρου**, που συνήθως εκφράζεται από άτομα που ουδεμία σχέση είχαν με την καρδιά της εξέγερσης, είναι διαδεδομένη. Ακούμε για τον Μάη και περιορίζουμε το φαντασιακό μας σε αποσπασματικές γνώσεις και συνθήματα που τον παρουσιάζουν ως μια ανώδυνη γιορτή, ένα σύντομο ξέσπασμα.

Όλες οι διαπλεκόμενες προεκτάσεις του, τα βαθιά πολιτικά του νοήματα και οι προκλήσεις που έθεσε καλύπτονται κάτω από παραπλανητικούς τίτλους περί «ανήσυχης νεότητας». Ωστόσο, υπάρχουν τόσα περισσότερα και κυρίως υπήρχε η **εξάπλωσή του**, ένα χαρακτηριστικό του ιδιαίτερα δυναμικό. Όταν μιλάμε για τον Μάη δεν αναφερόμαστε απλά στη Γαλλία. Την ίδια περίοδο, λαοί εξεγέρθηκαν σε πολλές γωνιές του πλανήτη, από την Ευρώπη μέχρι το Μεξικό και πέρα στην Ασία.

Θα μπορούσε να προβληθεί η ένσταση πως ένα τόσο αποικιοποιημένο από τη συστηματική αφήγηση γεγονός, θα μπορούσε να αφηθεί πίσω μας, να ψάχνουμε για ιστορικά παραδείγματα και ψήγματα επανάστασης σε άλλες περιόδους και τόπους. Απεναντίας, η Κριστίν Ρος εμμένει στη σημασία να προσεγγίσουμε αυτό το κομμάτι της ιστορίας μας. Αυτή η πρότασή της δεν είναι ιστορολαγνική. Η Ρος προτάσσει τη μνήμη έναντι της ιδιοποίησης της ιστορίας και δεν δέχεται να αφηθεί ο Μάης σε λιγοστούς δήθεν εκπροσώπους-διαστρεβλωτές του. **Οφείλουμε να θέτουμε τα ερωτήματα του ποιος αφηγείται την ιστορία, από ποια σκοπιά και ποιος είναι στο κέντρο της αφήγησης.** Έτσι, ο Μάης του ‘68 αποτελεί ένα όχημα για τη νοηματοδότηση του παρόντος. Πρέπει να επιδιώξουμε να τον αφηγηθούμε διαφορετικά ώστε να τον καταλάβουμε διαφορετικά. Μια διαφορετική κατανόηση δομεί

και μια δική μας αντίληψη, μας ενδυναμώνει, μας ωθεί στη δράση περισσότερο και καλύτερα συνειδητοποιημένες.

Ψηλαφώντας τον Μάη του '68 συναντάμε, κυρίως και απλώς, ανθρώπους. Ανθρώπους από πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους προελεύσεις. Ωστόσο, δεν τους αντικρίζουμε με τη συνηθισμένη τους ταυτότητα. Το '68 οι άνθρωποι, οι εξεγερμένες είχαν εγκαταλείψει τις κοινωνικές τους λειτουργίες. Βεβαίως μιλάμε για τη συνάντηση του φοιτητικού με το εργατικό κίνημα. Παρ' όλα αυτά, στους δρόμους δεν ήταν ούτε οι «φοιτήτριες», ούτε οι «εργάτες», αφού ούτε στο Πανεπιστήμιο πήγαιναν -που ήταν κατειλημμένο, ούτε στα εργοστάσια -καθώς απεργούσαν. Οι ταυτότητές τους, οι δοτές από ένα σύστημα που εξαρτά την αξία και το πρόσωπό μας από την παραγωγικότητα, είχαν αφεθεί. Αυτή η **απο-ταυτοποίηση** συνέβαλε στη διάσπαση της ακαμψίας στην επαφή και επικοινωνία. Δεν επρόκειτο απλά για λήθη των ετεροδοσμένων ιδιοτήτων αλλά για συνειδητή υπέρβασή τους με στόχο την αναδημιουργία. Την αναδημιουργία των πάντων.

Η Κριστίν Ρος δίνει μεγάλη έμφαση σε αυτή την υπέρβαση. Τονίζει πως όταν συναντιούνται άτομα ως ατομικότητες με τις πολύ προσωπικές τους ταυτότητες, συναντιούνται κατακερματισμένα άτομα που δεν θα μπορούσαν παρά να παράγουν κατακερματισμένο πολιτικό λόγο και να δώσουν μόνο μερικές και επομένως ελλιπείς απαντήσεις. Απέναντι σε αυτή τη διάλυση προτάσσει τη δημιουργία αλλά και την *υπεράσπιση* κοινοτήτων, με παράλληλη μάχη, δηλαδή αντίσταση. Οι δύο αυτές έννοιες κατέχουν εξέχουσα θέση στη θεώρησή της. Κρίνοντας τη μαρξιστικά προερχόμενη προβολή της ανάγκης αντίστασης ως ανεπαρκή, αντιπαραθέτει αντίσταση και υπεράσπιση. Η αντίσταση υποδηλώνει πως μαχόμαστε από ήδη μειονεκτική θέση απέναντι σε έναν δυνατό εχθρό σε μια μάχη ήδη εν πολλοίς χαμένη. Η υπεράσπιση, από την άλλη, σημαίνει πως ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ κάτι *τώρα* και προετοιμαζόμενες για τη σύγκρουση έχουμε ήδη δομήσει κάτι για το οποίο αγωνιζόμαστε. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η ίδια, «όταν ξεκινάς από την υπεράσπιση ξεκινάς από κάτι που αγαπάς».

Με αφορμή αυτή την αναφορά της λέξης ‘αγάπη’, θα ήθελα να κάνω μια παρένθεση και να επεκταθώ λίγο σε αυτό το αρκετά υποτιμημένο πεδίο, των συναισθημάτων. Έχουμε εθιστεί σε μια ορθολογική εμμονή που κηρύσσει πως ότι δεν αποτελεί και διατυπώνεται με μορφή λογικού επιχειρήματος είναι λειψό. Λες και είμαστε καθαρά ορθολογικά όντα, θεοποιήσαμε μια πτυχή μόνο της σκέψης και απορρίψαμε το συναίσθημα ως ατελής έκφραση επιθυμιών.

Αυτή η προσέγγιση εκτός από το γεγονός πως είναι αποσπασματική και περιορίζει την κατανόησή μας αντί να την εμβαθύνει, είναι συνδεδεμένη με κυριαρχικές δομές. Καθ’ όλη την ανθρώπινη ιστορία το συναίσθημα κατηγοριοποιήθηκε και κατηγορήθηκε ως γυναικείο χαρακτηριστικό. Ευτυχώς τα τελευταία χρόνια διάφορες θεωρητικές αναλύτριες αποκάλυψαν τη δύναμη και τη σημασία της συναισθηματικής νοημοσύνης και εκδήλωσης. Χωρίς να επεκταθώ υπερβολικά, αναλύοντας τέτοιες προτάσεις, θα μπορούσαμε όλες να σκεφτούμε το παράδειγμα των φεμινιστριών που στο πεδίο της ηθικής φιλοσοφίας εισήγαγαν όρους όπως **empathy** και **sympathy**. Ενδεικτικά, οι οικοφεμινίστριες[1] προσεγγίζοντας το πεδίο της ηθικής για τα ζώα κατέδειξαν πώς ο ορθός λόγος ως κύριο εργαλείο του ανδροκρατικού φιλοσοφικού κόσμου, έχει καταδυναστεύσει την επιχειρηματολογία μας, χωρίς όμως καν να προσφέρει ολιστικές και πετυχημένες απαντήσεις.

Κρατώντας, λοιπόν, υπόψη την παραδοχή ότι η λήψη ηθικών αποφάσεων δεν είναι μια διαδικασία κατά την οποία ακολουθούμε καθαρά ορθολογικές οδούς, θα μπορούσαμε να στρέψουμε το βλέμμα μας σε επαναστατικές κοινότητες σε όλο τον κόσμο, οι οποίες εφαρμόζοντας τις αυτονομιστικές κοινοτιστικές αρχές πέτυχαν να έχουν να υπερασπιστούν πολλά περισσότερα και ουσιωδέστερα από εμάς, τα ορθολογικά υποκείμενα της Δύσης.

Από ομάδες ιθαγενών της Αμερικής που ορθώνουν το ανάστημά τους απέναντι σε κράτος και επιχειρηματικό κεφάλαιο, έως τα κινήματα πόλεων η πρόταξη της αλληλεγγύης, αλληλοβοήθειας, βαθιάς κατανόησης και σεβασμού έχουν ανακηρυχθεί ως μια νέα ή επανακτημένη σοφία. Οι δεσμοί ανάμεσα στις ιθαγενικές

κοινότητες, οι ουσιαστικές διαπροσωπικές σχέσεις που ξεπερνούν την απόσπαση ωφέλειας στηρίζονται και καλλιεργούν κάτι βαθύτερο από μια στείρα λογική. Αυτό καθίσταται ιδιαίτερα σαφές όταν αναλύεται η σχέση των αυτόνομων κοινοτήτων με τη γη. Πολύ πέρα από της απλοϊκές παρομοιώσεις της Γης ως Μάνας, ο σεβασμός προς αυτή και η οργάνωση της ζωής σύμφωνα με τις ανάγκες, όχι μόνο των ανθρώπων αλλά και των υπόλοιπων ζώων και του οικοσυστήματος, αποτελεί ένα πρότυπο ένωσης με την ολότητα της ύπαρξής μας και των γύρω μας.

Η σύνδεση με τη γη είναι σημαντικός παράγοντας και για τη Ρος. Ένα κίνημα που γεννάται και ριζώνει σε ορισμένο τόπο συνεπάγεται μιας συνειδητοποίησης της γης και προστασίας των εδαφών της. Αυτή η σύνδεση πράγματι ενυπάρχει περισσότερο σε **κινήματα ιθαγενών**. Η Ρος παρατηρεί την αντίσταση στην κατασκευή φράγματος σε ποταμό της Βραζιλίας το '80 μέσω της Τσιάπας, μέχρι την αντίσταση στο Στάντινγκ Ροκ ενάντια σε πετρελαιοπαραγωγό. Επεκτείνεται όμως και στην Ευρώπη, σχολιάζοντας τη ZAD και τη δράση στην Ιταλία ώστε να μην κατασκευαστεί σιδηροδρομική γραμμή υψηλής ταχύτητας. Η Ρος σχολιάζει πως τα τελευταία συνενώνουν ανθρώπους από πολύ διαφορετικές προελεύσεις και με ποικίλες πρακτικές. Έτσι διαμορφώνεται ένα πολύμορφο κίνημα χωρίς επικεφαλής εθνοτικές ή κοινωνικές ομάδες.

Ωστόσο, και τα κινήματα των ιθαγενών χαρακτηρίζονται πλέον από αυτή την ποικιλομορφία και ανέκαθεν από την οριζοντιότητα. Όπως έχει παρατηρήσει η Ναόμι Κλαιν στο τελευταίο της βιβλίο σχετικά με την κλιματική αλλαγή[2], οι ιθαγενείς αντιστέκονταν για πολλά χρόνια ενάντια σε πολιτικές φτωχοποίησής τους και εξάντλησης του περιβάλλοντος. Εντούτοις, η δράση τους απαξιωνόταν και παρέμενε σε μεγάλο βαθμό περιθωριοποιημένη. Τελευταία όμως, επειδή κατέστη αντιληπτό πως τα κατοχυρωμένα ιθαγενικά δικαιώματα αποτελούν ίσως το μόνο ισχυρό νομικά αναγνωρισμένο ανάχωμα ενώπιον της εξορυκτικής εκμετάλλευσης και καπιταλιστικής εξάπλωσης, πολίτες των Αμερικάνικων Πολιτειών και του Καναδά συμπράττουν και συνδιαμορφώνουν με

τους ιθαγενείς. Μάλιστα παρατηρείται η προσέγγιση από τους λευκούς να έχει απεκδυθεί της τάσης να προβάλλει την ανωτερότητά της και οι Αμερικάνοι/Καναδοί απευθύνονται στους ιθαγενείς αρχικά με μια έκκληση βοήθειας, έπειτα συμπράττουν ως ένα σύνολο.

Η απουσία πρωτοκαθεδρίας είναι ουσιώδης προϋπόθεση για την ποικιλομορφία και ριζοσπαστικότητα της ομάδας. Καμία ομάδα, ούτε κουλτούρα ούτε μοντέλο πρακτικής δεν ηγείται. Τα πραγματικά ελπιδοφόρα κινήματα χαρακτηρίζονται από έλλειψη ηγεσίας και δεν γίνεται να μιλάμε για κατευθύνσεις που τους τίθενται, αλλά αποφάσεις που παίρνονται συλλογικά και ισότιμα. Η Ρος αναγνωρίζει στον τρόπο λήψεων αποφάσεων ένα πρόταγμα για τη συλλογική ζωή.

Η πολιτική ζωή αποκτά νόημα όταν οι άνθρωποι μαζί, γκρεμίζοντας τις περιφρουρήσεις διαχωρισμών δημιουργούν δομές και ανακαλούν τρόπους συνύπαρξης. Αυτή είναι μια διαδικασία που για να ωριμάσει και αφομοιωθεί χρειάζεται βεβαίως χρόνο και προσπάθεια. Αυτός ο χρόνος και η βούληση για προσπάθεια συναντάται κατεξοχήν σε κοινότητες όπου η Ρος υπογραμμίζει πως **δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ καθημερινής ζωής και αγώνα.**

Όταν όλη η πόλη, ή τουλάχιστον το συντριπτικό μεγάλο τμήμα της όπου κινήσε είναι ένα εργαστήριο επανάστασης, όπως συνέβαινε στον Μάη του '68 και εν μέρει όπως συνέβη με τα Κίτρινα Γιλέκα, φέρεις την εξέγερση παντού πάνω σου, μέσα σου, εξελίσσεσαι με αυτή και αντιστοίχως αυτή με εσένα. Η Ρος αναφέρει «για να κατοικείς έναν αγώνα για ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα πρέπει συνεχώς να μεταμορφώνεσαι».

Έτσι προκύπτει κάτι σχεδόν μαγικό, αντί να έχεις αφηρημένες πολιτικές απόψεις, είσαι μια βιωμένη επαναστατική ύπαρξη που συνεχώς μεταμορφώνεται. Ο στόχος τότε, σε αυτά τα μαγικά χρονικά διαστήματα όπου οι άνθρωποι ενώνονται και δρουν, δεν μετατίθεται αφηρημένα στο απώτερο μέλλον αλλά βρίσκεται στο τώρα, στη καθημερινότητα. Αυτό συνέβη πχ. τον Δεκέμβρη του 2008 όταν ξεπήδησαν δεκάδες κέντρα αγώνα, έγιναν καταλήψεις

και ο κόσμος συζητούσε συνεχώς, δρούσε ανελλιπώς, **ζώντας** πράγματι κάτι εκείνες τις μέρες και μοιράζοντας αυτό το κάτι με τόσες άλλες συντρόφισσες, τόσο άλλο ετερόκλητο κόσμο.

Η υπεράσπιση της κοινότητας στην οποία μετέχεις καθημερινά, μάλιστα ξεπερνώντας την εαυτή ως μονάδα, είναι σίγουρα κάτι που νοιώθεις πως αξίζει να *υπερασπιστείς*. Όπως το θέτει και η Ρος, όταν ξεκινάς από κάτι που αγαπάς, γεννάται περισσότερη αλληλεγγύη και συγκρίνει σε αυτό το σημείο την υπεράσπιση ενός αγαπημένου χώρου-δομής με τα αφηρημένα καλέσματα που απευθύνονται μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης πχ. ενάντια στο NATO εδώ ή τα κενά λόγια προτροπής σε πορεία κατά του Τραμπ στην Αμερική, χωρίς να αναζητείται και προτάσσεται **κάτι που μας ενώνει** απέναντί τους. Αυτό το συνεκτικό στοιχείο δεν είναι απαραίτητα κάτι από αυτά που μας έρχονται τώρα στο μυαλό, οι καθιερωμένες αξίες. Αντιθέτως, σημαντικό κομμάτι της εναλλακτικής δράσης και δόμησης κοινοτήτων που αντιμάχονται το υπάρχον σύστημα όχι μόνο παραγωγής και κοινωνικοποίησης αλλά και αρχών, είναι η επανομηματοδότηση και επαναξιολόγηση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η **ZAD** της οποίας τα αρχικά αντιστοιχούσαν στο Zone d' aménagement differe (δλδ ζώνη αναβληθείσας ανάπτυξης), αλλά με την άφιξη των πρώτων καταληψιών η ZAD επανα-βαφτίστηκε για να σημαίνει zone a defender, δηλαδή ζώνη προς υπεράσπιση. Τι έχει αξία λοιπόν; Για τις καταληψίες της ZAD, αξία έχει αυτός ο άγονος λασπότοπος που το κράτος σχεδίαζε να εκμεταλλευθεί και υποτάξει σε μηχανή ακόρεστης ανάπτυξης θεωρώντας τον μερικά άχρηστα στρέμματα γης. Άλλωστε αυτή η προσέγγιση είναι ιδιαίτερα επικρατούσα στα αναπτυξιακά και ειδικότερα εξορυκτικά σχέδια στα οποία αποβλέπουν συμπαιγνίες κυβερνήσεων και εταιριών.

Τα περισσότερα εξορυκτικά έργα προβλέπονται σε περιοχές ήδη περιθωριοποιημένες, φτωχές, συνήθως παραμεθόριες ή με κατοίκους εθνικής μειονότητας. Ο τόπος, οι άνθρωποι, τα σπίτια και η φύση βαφτίζονται στα εξορυκτικά σχέδια ως «υποκείμενα», δηλαδή άνευ αξίας, ασήμαντα στοιχεία που τους γίνεται μνεία

μόνο επειδή πρέπει να τύχουν κάποια διαχείρισης πριν την εκτέλεση του σχεδίου. Ρατσισμός και οικονομία, από τη μια, σε αγαστή συνεργασία εκτοπίζουν ήδη εγκαταλελειμμένους ανθρώπους ή εισέρχονται σε περιοχές πχ. της Αμερικής που αποτέλεσαν κατεξοχήν τόπο δημιουργίας πόλεων των απελευθερωμένων σκλάβων[3]. Από την άλλη, κυριαρχεί ένας τρόπος σκέψης που αποπροσωπίζει τα ανθρώπινα και μη ζώα της περιοχής, το οικοσύστημά της και τα υποβαθμίζει σε αντικείμενα προς εκμετάλλευση για την απόσπαση κέρδους.

Αντιμετωπίζοντας αυτή την υποτίμηση, κοινότητες στην Αμερική και στην Ευρώπη επανέφεραν στο προσκήνιο αξίες και ιδανικά αλλά και τρόπους συσπείρωσης και δράσης που είχαν για χρόνια παραμεριστεί από την ατομικιστική προσέγγιση. Ο στόχος, άλλωστε δεν είναι η κατάληψη της εξουσίας, δεν εποφθαλμιούμε τη θέση και άρα ούτε χρησιμοποιούμε τις μεθόδους τους, ούτε κρίνουμε με βάση τα ιδανικά τους. Οι κοινότητες επιδιώκουν την απόσχιση και τη δημιουργία. Με αυτόν τον τρόπο, αποδεικνύεται η πίστη πως το κράτος δεν είναι η κοινωνία αλλά επιβάλλεται σε αυτή. Επομένως, δημιουργώντας εναλλακτικές δομές αφενός καθιστούμε το κράτος περιττό, αφετέρου εγκαταλείπουμε ό,τι έχει προσπαθήσει να μας εμποτίσει, τις αξίες του.

Η Κριστίν Ρος υποστηρίζει, «να δώσουμε αξία σε αυτό που δεν έχει αξία». Είναι ένα σύνθημα τόσο στρατηγικής όσο και πρακτικής.

Αναφέρει, ενδεικτικά, το παράδειγμα των Αφροαμερικανών στο Όκλαντ και το Σικάγο όταν το 1960 το Κόμμα Αυτοάμυνας των Μαύρων Πανθήρων προσδιόρισε τις μαύρες γειτονίες και το να είσαι μαύρη καθαυτά ως αξίες. Ως αξίες είναι και άξιες υπεράσπισης. Άλλωστε η μετάφραση «αυτοάμυνα» της λέξης self-defense, αποκρύπτει την εξαρχής ύπαρξη της έννοιας της υπεράσπισης, που δεν πρόκειται απλά για άμυνα αλλά οχυρωμένη επίθεση.

Τι σημαίνει δηλαδή η **ανάγκη επαναξιολόγησης**; Η Κριστίν Ρος εξηγεί, «δίνουμε υπέρμετρη αξία σε κάτι που δεν αποτιμάται από

την αγορά. Δεν σημαίνει τόσο ότι υποτιμάται από την αγορά, αλλά ότι δεν χρησιμοποιούμε την αγορά ως κλίμακα για τον προσδιορισμό της αξίας».

Αυτή η μετατόπιση στις αξιολογήσεις μας έχει τη δυνατότητα να κάνει μερικές ή και μεγαλύτερες επαναστάσεις στο νοητικό μας και έτσι να επαναποτυπώσει την εικόνα μας για μια ουτοπική κοινωνία. Το σύγχρονο κοινωνικο-οικονομικό σύστημα έχει αποκλείσει και απαξιώσει πολλαπλές εκφάνσεις κοινωνικής ζωής, αρχές, ιδέες αλλά και υποκείμενα. Ενδεικτικά θα μπορούσαμε να παραπέμψουμε στον Aylon Cohen ο οποίος στο έργο του «Υπερασπιζόμαστε τα ζώα που σκοτώνουν τους καταπιεστές τους»[4] αναλύει πως κάθε κοινωνία δομείται αποκλείοντας κάτι ως ξένο κι εκτός αυτής με αποκορύφωμα στις σύγχρονες κοινωνίες τον αποκλεισμό των ζώων. «Το ζώο», γράφει, «αντιπροσωπεύει το συστατικό εξωτερικό πεδίο της κοινότητας, ενώ η αμφισβήτηση της θέσης κάποιου ως αποκλεισμένου σημαίνει την αμφισβήτηση της σχέσης της υποκειμενικότητας του με τη ζωικότητα». Υποστηρίζει επιπλέον ότι «η καθιέρωση της ιεραρχίας των ειδών ως κάτι φυσικό και η μετατόπισή της από την Ευρώπη στους γηγενείς δημιούργησε τους συλλογιστικούς μηχανισμούς που απαιτούνταν για τη δικαιολόγηση και θέσπιση της αποικιοκρατίας». Επομένως, διαβλέπουμε πώς η επανεκτίμηση απαξιωμένων αντικειμένων, χώρων αλλά και υποκειμένων θα σήμαινε την ουσιαστική κοινωνική επανάσταση.

Ανατρέχοντας πάλι πίσω στην Κομούνα, συναντάμε αυτή την αντίληψη επανοηματοδότησης στην πράξη με την κατάρρευση του διαχωρισμού και της ιεράρχησης ανάμεσα σε καλλιτέχνιδες και τεχνίτες. «Όλη η καλλιτεχνική εργασία είναι ίδια. Δεν μας απασχολεί τι θεωρείται τέχνη, θέλουμε απλά να δημιουργήσουμε παντού τις συνθήκες για την τέχνη» διακήρυτταν. «Η τέχνη είναι ακαδημαϊκός πονοκέφαλος» ήταν ένα από τα συνθήματα του Μάη. Το στοίχημα είναι, λοιπόν, να την κάνουμε επαναστατική ζάλη. Άλλωστε η καλλιτεχνική αναζήτηση ενέχει κάτι το επαναστατικό. Η Κριστίν Ρος στο βιβλίο ανακαλεί ένα απόσπασμα από έργο του Ρανσιέρ όπου λέει ότι οι πιο επικίνδυνοι εργάτες δεν ήταν όσοι

τραγουδούσαν επαναστατικά τραγούδια, αλλά όσοι προσπαθούσαν να γράψουν ποίηση στη διάρκεια της νύχτας και να σκεφτούν φιλοσοφικά.

Επίσης, σε κάποιο άλλο σημείο η Ρος κάνει αναφορά στο καλλιτεχνικό ρεύμα του **εκλεκτισμού**, το οποίο προτάσσει την αντίθεση στην κυριαρχία ενός μόνο παραδείγματος και επιδιώκει την άντληση μοτίβων από πολλαπλές πηγές- όρος που υιοθετήθηκε και στη φιλοσοφία για όσους εμπνέονται από πολλαπλές παραδόσεις και δεν ακολουθούν μόνο ένα ρεύμα. Αυτές οι σκέψεις οδηγούν τη Ρος στο συμπέρασμα πως **η ουσία της πολιτικής είναι η κατάλυση της ετερονομίας προς μια ενσωμάτωση όλων σε ένα σύνολο, ώστε να προκύψει ένα νέο είδος κοινής κοινωνικής ζωής η οποία θα θεμελιώνεται στη συλλογική λήψη αποφάσεων**. Ας φανταστούμε, λοιπόν, και ας παλέψουμε για κοινότητες που συμπεριλαμβάνουν και δημιουργούν -δεν αποκλείουν και περιχαράκωνονται. Άλλωστε αυτή είναι και η περίπτωση της Κομόνας που δεν πρόκειται για ένα εργατικό κίνημα αλλά περιλαμβάνει και τα μωρά, τα παιδιά, τα ζώα και όλες τις παραμέτρους της κοινωνικής ζωής, ως η πλουσιότερη λαϊκά μορφή.

Το πρόσφατο κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων αναφερόταν συνεχώς ως συσπείρωση πολύ διαφορετικών ατόμων. Ικανοποιεί δηλαδή το όραμα των κοινοτήτων και κινημάτων όπως τα προσεγγίζει η Ρος; Οι αμφιβολίες που προκύπτουν είναι αξιοσημείωτες. Αρχικά τα ετερόκλητα γενικόλογα «αιτήματα» τα οποία υποτίθεται πως κυκλοφόρησαν από τα Κίτρινα Γιλέκα συμπεριλάμβαναν απαιτήσεις με σαφώς ρατσιστική χροιά και ήταν απόλυτα προσανατολισμένα σε μια λογική ικανοποίησης των πολιτών από το κράτος, χωρίς να έχει διατυπωθεί το σχέδιο ή η επιθυμία, έστω το όραμα για κάτι πραγματικά, ριζικά διαφορετικό. «Σήμερα ο μαζοχισμός λέγεται ρεφορμισμός» έγραφαν παλιότερα στους τοίχους του Παρισιού το 1968.

Παρ' όλα αυτά και το 2018 είχαν γραφτεί όμορφα και επαναστατικά μηνύματα «Όμορφη σαν ανόθευτη επανάσταση» είχε βάψει κάποιος σε έναν τοίχο. Πράγματι, κάπως έτσι ξεκίνησε, ανόθευτα, με την έννοια του αυθόρμητα, δυναμικά και αχαλίνωτα.

Δεν επρόκειτο απλά για μια δράση ενάντια στον νέο φόρο για τα καύσιμα κι ας ήταν αυτή η αφετηριακή του βάση. Άνθησε σε κάτι πολύ παραπάνω. Όπως αναφέρει η αναρχική ομάδα Salvador-Seguí,[5] πολίτες μαζικά εκκινούμενοι από την απόγνωση που προκλήθηκε από «τις πολιτικές κοινωνικής καταστροφής των διαδοχικών κυβερνήσεων» ωθήθηκαν σε μια **εξέγερση**, την οποία οι Salvador-Seguí ορίζουν ως «μια εξέγερση ενάντια στην ακριβή ζωή».

Σε κείμενό τους συνεχίζουν ως εξής: «Ακόμα κι αν καταγγείλουμε ρατσιστικές θέσεις που εκφράζονται τοπικά, τα κίνητρα εκείνων που αγωνίζονται είναι πάνω από όλα κοινωνικά. Αυτό εκφράζεται από διεκδικήσεις που μερικές φορές προκαλούν σύγχυση, αλλά αυτό συμβαίνει σε οποιοδήποτε αυθόρμητο λαϊκό κίνημα. Πρέπει να σημειωθεί ότι το θέμα της τιμής των καυσίμων δεν είναι πλέον κεντρικό ζήτημα: αυτό που ξεχωρίζει είναι η καταγγελία της επισφάλειας, η καταγγελία της περιφρόνησης». Συμπληρωματικά ο Ζακ Ρανσιέρ[6] έγραψε, «η απόρριψη ενός ορισμένου φόρου γίνεται συνείδηση ενός άδικου φορολογικού συστήματος κι έπειτα συνείδηση της παγκόσμιας αδικίας μιας πλανητικής τάξης».

Βλέπουμε, λοιπόν, πως οι Γαλλίδες και Γάλλοι ωθήθηκαν σε δράση πολύ πιο μαζική και ελπιδοφόρα από απλή αντίθεση σε έναν φόρο, καθώς ήταν κάτι ασυγκράτητο. Χαρακτηρισμός που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι την πρώτη ημέρα δράσης, τη 17η του Νοέμβρη, στήθηκαν περίπου 2.000 μπλόκα ανά τη Γαλλία, από τα διόδια των αυτοκινητοδρόμων- δηλαδή σε **μη-τόπους** που όλες προσπερνάμε και αδιαφορούμε- αλλά και σε εισόδους κάποιων εμπορικών κέντρων, όπως και σε ορισμένα διυλιστήρια και λιμάνια.

Η συνέχεια ήταν επίσης εντυπωσιακή και για αυτό πολλά βλέμματα στράφηκαν προς τη Γαλλία, ενώ Γάλλοι καλούσαν «τι περιμένετε, ελάτε!»[7]. Είναι λογικό πως με την πάροδο των ημερών τα μπλόκα μειώθηκαν και οι εντάσεις περιορίστηκαν. Αυτό εξηγείται όχι μόνο από τη σκληρή καταστολή και τη συνήθη αποχώριση αρχικώς συμμετεχόντων, αλλά και από το γεγονός πως οι συμμετέχοντες, πολλοί από τους οποίους βρίσκονταν στους

δρόμους για πρώτη φορά, εργάζονταν και είχαν ανάγκη να επιστρέψουν στη δουλειά. Παρ' όλα αυτά ορισμένα μέρη παρέμεναν μονίμως κατειλημμένα και κάποιες φορές μερικώς αποκλεισμένα για πολύ μεγάλο διάστημα.

Είναι εντυπωσιακό το πώς το κράτος δεν μπόρεσε να αντικρούσει όλη αυτή τη συσσωρευμένη οργή. Ο αριθμός των μπάτσων που κινητοποιήθηκαν ήταν σχεδόν στο σύνολο αυτών που μπορεί να κινητοποιήσει το γαλλικό κράτος. Παρ' όλα αυτά σε πολλές διαδηλώσεις, η εξέγερση όχι μόνο δεν καταπνίγηκε αλλά και ξεπέρασε κατά πολύ τον έλεγχο των αρχών. Η αστυνομία προσπαθούσε να καταστείλει τα πάντα και έτσι ο αριθμός των φυλακισμένων, τραυματιών και ακρωτηριασμένων αυξανόταν καθημερινά. Το βασικότερο όμως πρόβλημα της κυβέρνησης ήταν ότι οι άνθρωποι που διαδηλώνουν κι εξηγείρονται νιώθουν πως **νομιμοποιούνται να το κάνουν** και ότι διεκδικούν αυτό που τους ανήκει. Όπως αναφέρουν από τη Salvador-Seguí «Όσο πιο πολύ αισθάνεται ότι είναι απονομιμοποιημένη, τόσο πιο πολύ χτυπά η εξουσία».

Ορισμένοι κρίνουν πως εκδηλώθηκαν οι μεγαλύτερες ταραχές τουλάχιστον από την περίοδο του 1968. Αν συνυπολογίσουμε τις καταλήψεις, τις διαδηλώσεις, τις συγκρούσεις, ακόμα και μερικές λεηλασίες, η εκτίμηση φαίνεται ορθή. Χαρακτηριστική υπήρξε η 24η Νοεμβρίου 2018, ημέρα που οργανώθηκε η πρώτη διαδήλωση του κινήματος στο Παρίσι, στην οποία ήρθαν πάρα πολλοί άνθρωποι από όλη τη Γαλλία. Από εκείνη τη μέρα μπορούμε ενδεικτικά να συγκρατήσουμε εικόνες οδοφραγμάτων από τα Ηλύσια Πεδία. Η πιο κυριλέ λεωφόρος της χώρας που οδηγεί στο κυβερνητικό μέγαρο είχε αποκλειστεί από διαδηλωτές. Βεβαίως, πέρα από την πολιτική νομιμοποίηση της κυβέρνησης και τον κοινωνικό αναβρασμό, το πλήγμα για την οικονομία ήταν βαρύτατο, ύψους δισεκατομμυρίων. Απόλυτα κατανοητό αν συλλογιστούμε πως το 15%-25% του ετήσιου κέρδους των μεγάλων μαγαζιών προκύπτει από τις αγορές τα τέσσερα Σάββατα πριν από τα Χριστούγεννα.

Ένα συντριπτικά μεγάλο μέρος της κοινωνίας όχι απλά υποστήριζε

και συμφωνούσε με τα Κίτρινα Γιλέκα, αλλά έβγαινε μαζί τους στον δρόμο. Μάλιστα όχι μόνο στον δρόμο, δημιουργήθηκαν και δομές, μερικές από τις οποίες διατηρήθηκαν και εξελίχθηκαν σε ένα συντονισμένο **δίκτυο οριζόντιων συνελεύσεων**. Ενδεικτικά αναφέρω το St. Nazaire, λιμάνι όπου τα Κίτρινα Γιλέκα δημιούργησαν έναν κοινό τόπο για να μοιράζονται την καθημερινότητά τους («το σπίτι του λαού»). Κείμενα αναρχικών που σχολίαζαν την κατάσταση, διαπίστωναν την άμεση ανάγκη ανθρώπων να μιλήσουν, να κοινωνικοποιήσουν τα προβλήματά τους. Το στοίχημα είναι να αποδειχθεί, αν πέρα από την επικοινωνία, θα επιτευχθεί η πρόταση ουσιαστικών αυτόνομων και εξεγερσιακών λύσεων.

Βεβαίως, στους τόπους όπου οι άνθρωποι συγκεντρώνονταν για να μοιραστούν προβληματισμούς και κράτησαν καταλήψεις για μεγάλα διαστήματα, επικρατούσαν πραγματικά καθαρές αντιρατσιστικές θέσεις. Ωστόσο, αυτό δεν χαρακτηρίζει το κίνημα συνολικά και πρέπει να το αποδεχτούμε αποτιμώντας το. Η απόσταση που μας χωρίζει από τη Γαλλία με δυσκολεύει από το να αποτιμήσω αν τα Κίτρινα Γιλέκα μπόρεσαν να καθορίσουν απόλυτα απελευθερωτικά προτάγματα και να προστατευτούν από τον φασισμό που όλο και κερδίζει έδαφος στην Ευρώπη. Οραματιζόμενες συνολικές, συμπεριληπτικές εξεγέρσεις δεν σημαίνει αποδοχή φασιστικών τραγουδιών και ψαλμούς του εθνικού ύμνου, ακόμα και αν πολλοί υποστήριξαν πως η σημαία της Γαλλίας δεν χρησιμοποιούταν εθνικιστικά αλλά ως σύμβολο των ιδεών της Γαλλικής Επανάστασης. Στην πραγματικότητα, όταν ενσωματώνεις στον αγώνα σου σύμβολα εθνικά, αποικιοκρατικά και κρατικά υποσκελίζεις την έννοια του αγώνα εξαρχής.

Σύμφωνα με ενημερώσεις από συντροφικές ομάδες στη Γαλλία, δεν υπήρχε ομοιογενής φασιστική απειλή και εμπλοκή στις κινητοποιήσεις. Σε κάποιες πόλεις οι φασίστες δεν αποτελούσαν μέρος του κινήματος, ενώ σε λίγες άλλες πόλεις αποτελούσαν τον πυρήνα του. Εντούτοις, η γενική αίσθηση των εμπλεκομένων ήταν πως σε αρκετά μέρη οι διαδηλωτές είναι φανερά και ρητώς ενάντια στον ρατσισμό και τον φασισμό. Αυτό δεν εμπόδισε να

συμβούν περιστατικά όπως με τη νεαρή γυναίκα που φορούσε μαντίλα, η οποία διατάχτηκε να την απομακρύνει υπό πίεση. Μάλιστα, εξοργιστικό περιστατικό αποτελεί η κίνηση μιας ομάδας από κίτρινα γιλέκα, η οποία μετά την ανακάλυψη μεταναστών που κρύβονταν σε ένα φορτηγό, κάλεσε την αστυνομία για να τους συλλάβει.

Οπότε, τι συγκρατούμε και πως προσεγγίζουμε τα Κίτρινα Γιλέκα; Φάνηκε ότι αρκετοί που φόρεσαν το κίτρινο γιλέκο τους ονειρεύονταν αστυνομοκρατία, και προσπάθησαν να εφαρμόσουν τη χειρότερη αντιδραστική ρατσιστική αντίληψη περί δικαιοσύνης. Δίχως να ξεχνάμε πως για πολλές ήταν η πρώτη διαδηλώση στη ζωή τους, αυτό δεν μας στερεί τη δυνατότητα να σχολιάσουμε ότι η οργή μέρους του κινήματος περιορίστηκε σε καταγγελία κατά των διευθυνόντων και του πολιτικού συστήματος είτε χωρίς διόλου αντιπροτάσεις είτε με ξεκάθαρα συντηρητικές απόψεις μιας άλλης τάξης πραγμάτων που υποστήριζαν ως αυτόκλητες πολιτοφυλακές, παράλληλα με αιτήματα φιλελευθέρου προσανατολισμού ενάντια στους υπαλλήλους, στις παροχές και στα κοινωνικά επιδόματα. Παρ' όλα αυτά, αυτό το τμήμα των Γιλέκων γρήγορα γύρισε στην κανονικότητα. Σήμερα, στις συνελεύσεις, η εικόνα είναι πολύ διαφορετική: ένα πολύμορφο σύνολο ανθρώπων με κοινή συνισταμένη την άρνηση αποδοχής της πραγματικότητας που βιώνουν.

Ερωτήματα όπως του τι θα έπρεπε να είχε συμβεί ή να συμβεί είναι άτοπα, άκαιρα και στερούνται νοήματος. Αναμένουμε, γεμάτοι προσδοκία και περιέργεια αν θα διατυπωθούν πιο ριζοσπαστικά αιτήματα που συνενώνουν τον κοινωνικό με τον οικολογικό αγώνα, όπως η δημιουργία δημόσιων και δωρεάν συγκοινωνιών, η φορολόγηση του κεφαλαίου αντί των εργαζομένων, αυξήσεις των μισθών και των συντάξεων. Κυρίως όμως, όπως υπογραμμίζουν οι Salvador Seguí: «Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι αυτές οι άμεσες απαιτήσεις, απολύτως απαραίτητες, δεν θα μπορέσουν μακροπρόθεσμα να αποσοβήσουν την κοινωνική δυστυχία που παράγει δομικά το καπιταλιστικό σύστημα».

Είμαι το ίδιο μπερδεμένη και αισιόδοξη με εσάς σχετικά με την

έκβαση του κινήματος. Ωστόσο, είμαι βέβαιη πως δεν θα προβώ σε έναν χαρακτηρισμό: δεν θα κάνω λόγο για χαμένη ευκαιρία. Τέτοιες εκφράσεις τρέφουν την αδράνεια που προκαλεί η απαισιοδοξία και η μελαγχολία. Συχνά λέω πως μας θέλουν καταθλιπτικές και αδρανοποιημένες. Στη Γαλλία τουλάχιστον συνέβη κάτι. Και αυτό το κάτι μάλιστα δεν ήταν απλό: χιλιάδες άνθρωποι βρέθηκαν στους δρόμους, για μέρες και μάχονταν και οραματίζονταν. Πολλοί απέκτησαν βιώματα και εμπειρίες που δεν μπορούσαν ποτέ να φανταστούν και πολλές συνεχίζουν να αγωνίζονται, να υπερασπίζονται.

Όλα αυτά συνθέτουν μια συλλογική μνήμη αλλά και επιβεβαιώνουν πως καιροφυλαχτεί έντονη οργή και αμφισβήτηση. Αυτή τη φορά η οργή εκφράστηκε με αυτόν τον τρόπο και για αυτό το διάστημα και ούτε ο τρόπος ούτε η χρονικότητα θα πρέπει να υποτιμούνται. Η μεγάλη πλειονότητα των Κίτρινων Γιλέκων ήταν άνθρωποι δίχως πολιτική επαναστατική στράτευση και συνείδηση. Παρ' όλα αυτά κατάφεραν να υιοθετήσουν ριζοσπαστικές βλέψεις και να δράσουν δια μέσω μιας ριζοσπαστικής οριζοντιότητας, η οποία θεωρούταν τόσο μακριά τους, κατόρθωμα μονάχα νέων με αντιεξουσιαστικές θέσεις και κινήματων με επιθετικά χαρακτηριστικά σαν το Occupy και τη ZAD. Αυτά όσον αφορά τον τρόπο.

Σχετικά με τον χρόνο, θα μπορούσαμε να συνδέσουμε εδώ τη διαφορετική συλλογική χρονικότητα στην οποία κάνει αναφορά η Κριστιν Ρος. Η Ρος σκιαγραφεί τις «διακοπές» (interruptions), δηλαδή τον χρόνο όταν δεν εργάζεσαι απλά για να κερδίσεις μισθό, όταν δομείς κάτι. Τότε, λέει, **ο χρόνος κυλάει διαφορετικά**. Ειδικότερα ας στραφούμε στην πρακτική της κατάληψης που σημαίνει τη δημιουργία μιας συγκεκριμένης χρονικότητας αποσπασμένης από την καθιερωμένη τάξη των πραγμάτων. Ακόμα και τοπικά τα Κίτρινα Γιλέκα έχουν ενδιαφέρον. Στο Ιρακ εμφανίστηκαν στις 04/12 στη Βασόρα διαδηλωτές με κίτρινα γιλέκα που επιτέθηκαν στο κτήριο του γραφείου του κυβερνήτη της επαρχίας, διεκδικώντας καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες και διαμαρτυρόμενοι για την εκτεταμένη

διαφθορά. Στη Βουλγαρία κίτρινα γιλέκα, επίσης αιτήθηκαν τη μη αύξηση της τιμής των καυσίμων, ενώ στο Μαυροβούνιο πραγματοποιήθηκε διαδήλωση με κίτρινα γιλέκα στις 8 Δεκέμβρη με αφορμή τη φυλάκιση ενός βουλευτή της αντιπολίτευσης. Πιο μακριά στο Ρεουνιόν, βόρεια της Μαδαγασκάρης, διαδηλωτές διαμαρτυρήθηκαν βίαια για την κακοδιαχείριση όπως και στην Μαρτινίκα. Τίποτα, ωστόσο, δεν είναι ιδανικό: στη Γερμανία, στη Σουηδία αλλά και στον Καναδά εμφανίστηκαν κίτρινα γιλέκα με ρατσιστικά συνθήματα[8]...

Οι παραπάνω διαπιστώσεις συγκλίνουν στο συμπέρασμα πως η κοινωνική πραγματικότητα είναι πολύ σύνθετη για να κριθεί με βάση έναν τρόπο σκέψης και να καταλήξουμε σε απόλυτα θετικά ή αρνητικά συμπεράσματα. Ορισμένες κοιτάμε τα Κίτρινα Γιλέκα με ελπίδα, ορισμένες με απογοήτευση. Προσωπικά, νομίζω πως πρέπει να στεκόμαστε κριτικά: χωρίς να προβάλλουμε πάνω τους δικά μας μεγαλεπήβολα οράματα από την ασφάλεια της απόστασης, αλλά και αντίστροφα χωρίς να τα εξιδανικεύουμε φαντασιώνοντας ότι δεν τα διακρίνουμε κοντά μας. Σίγουρα δεν πρέπει να μας καταβάλλει αυτό που στη συζήτηση με την Κριστίν Ρος αναφέρεται ως «ποίηση της ήττας», που η Ρος θεωρεί ότι είναι «άλλη μια εκδοχή του πάθους για ήττα».

Αντί να δίνουμε έμφαση στη μελαγχολία του απολογισμού, ας οργανώσουμε τις δικές μας αντιστάσεις και υπερασπίσεις.

Σημειώσεις:

[1] Καραγεωργάκης, Σ. (2016). *Περιβαλλοντική Φιλοσοφία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Περιοδικό-Εκδόσεις Ευτοπία.

[2] Κλάιν, Ν. (2014). *Αυτό αλλάζει τα πάντα/ Καπιταλισμός εναντίον κλίματος*. Αθήνα: Λιβάνη.

[3] Κλάιν, Ν. (2014). *Αυτό αλλάζει τα πάντα/ Καπιταλισμός εναντίον κλίματος*. Αθήνα: Λιβάνη.

[4] Cohen, A. (2017). *Υπερασπιζόμαστε τα ζώα που σκοτώνουν τους καταπιεστές τους*. Αθήνα: κυαναυγή

[5] *Μια κριτική της αναρχικής ομάδας Salvador Seguí για το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων* (22 Νοέμβρη 2018) Μετάφραση: δυσήνιος ίππος.

[6] Ρανσιέρ Ζ. *Οι Αρετές του μη Εξηγήσιμου-Σχετικά με τα Κίτρινα Γιλέκα*. Από τη συλλογή κειμένων «Κίτρινα Γιλέκα» εκδ. Βαβυλωνία (2019)

[7] Beyond Europe *Τα Κίτρινα Γιλέκα θριαμβεύουν; Τι συμβαίνει στη Γαλλία;* Από τη συλλογή κειμένων «Κίτρινα Γιλέκα» εκδ. Βαβυλωνία (2019)

[8] Εφημερίδα δρόμου Άπατρις: *Κίτρινα Γιλέκα: σχετικά με τη διασπορά της εξέγερσης* (13/12/2018)

Αλληλεγγύη στον Julian Assange από την Ελλάδα – Να Υψώσουμε Τείχος Ενάντια στην Έκδοσή του στις ΗΠΑ

Αντώνης Μπρούμας

Από την προηγούμενη Πέμπτη και μετά από επτά έτη περιορισμού εντός της πρεσβείας του Ισημερινού το κράτος των ΗΠΑ κατάφερε να θέσει υπό τον έλεγχό του τον Julian Assange, ιδρυτή του ιστοτόπου Wikileaks και πρωτοπόρο του whistleblowing στην ψηφιακή εποχή. Για τη σύλληψη του Assange συνεργάστηκαν αβαστά οι κρατικοί μηχανισμοί των ΗΠΑ, του Ισημερινού και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Είχε προηγηθεί η δεξιά πολιτική στροφή στον Ισημερινό με

παγίωση νεοφιλελεύθερων και οικοκτόνων πολιτικών, αποχώρηση από την αριστερή περιφερειακή συμμαχία των κρατών της Λατινικής Αμερικής ALBA, στην οποία συμμετέχουν η Κούβα, η Βενεζουέλα και η Βολιβία, ενώ μετά την παράδοση Assange έλαβε δάνειο από το ΔΝΤ. Θα επακολουθήσει προσπάθεια έκδοσής του στις ΗΠΑ, όπου αντιμετωπίζει βαριές κατηγορίες συνομωσίας κατά του κράτους των ΗΠΑ με ανοιχτό το ενδεχόμενο επιβολής ακόμη και της θανατικής ποινής.

Απέναντι στη συνομωσία των κρατών η παγκόσμια δημοκρατική κοινωνία υψώνει ήδη τείχος προστασίας γύρω από τον Assange και είναι αυτή που τελικά θα καθορίσει την τύχη του.

Ο Julian Assange ήταν κεντρικός ομιλητής στο 5ο Φεστιβάλ του Περιοδικού Βαβυλωνία (2016) με θέμα «**Wikileaks, TTIP & Ψηφιακά Δικαιώματα/ IoT**». Σε τηλεδιάσκεψη από το δωμάτιό του στην πρεσβεία του Ισημερινού μας χάρισε μία ομιλία-ποταμό μίας ολόκληρης ώρας για όλα τα φλέγοντα θέματα για τα οποία παλεύει το Wikileaks, ενώ μπόρεσε να απαντήσει και στις ερωτήσεις του κοινού παρ' όλο που δεν ήταν φύσει παρών.

Τόσο η επιλογή του Assange να μιλήσει στο αντιεξουσιαστικό φεστιβάλ B-Fest στην Ελλάδα όσο και η δική μας επιλογή να τον προσκαλέσουμε δεν είναι καθόλου τυχαίες. Το Wikileaks είναι μια παγκόσμια δομή ερευνητικής δημοσιογραφίας από τα κάτω με τους πολίτες να παίζουν κεντρικό ρόλο. Πριν η σιδηρά καταστολή του κράτους των ΗΠΑ φυλακίσει την Chelsea Manning και εκτοπίσει τον Edward Snowden, το Wikileaks είχε συνεργασία με τους περισσότερους ισχυρούς ομίλους MME του πλανήτη και, μέσω αυτών, διοχέτευε τις πρακτικές κρατικής τρομοκρατίας των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν και αλλού. Ο ίδιος ο Assange ανήκει στην **κουλτούρα των χάκερς**, που δόμησαν τα ελευθεριακά χαρακτηριστικά του διαδικτύου που όλοι αγαπάμε, ταυτόχρονα όμως είναι και παγκόσμια μορφή της ερευνητικής δημοσιογραφίας.

Η πορεία του Wikileaks φανερώνει μία διάχυτη σύγκρουση ανάμεσα στα κράτη και την παγκόσμια δημοκρατική κοινωνία.

Από τη μία, τα κράτη επιχειρούν να διατηρούν έξω και πέρα από τον δημοκρατικό έλεγχο τη δράση των στρατών και των μυστικών υπηρεσιών εντός και εκτός των συνόρων τους. Από την άλλη, οι κοινωνίες απαιτούν την πλήρη λογοδοσία των μηχανισμών αυτών. Η δράση του Wikileaks όχι μόνο ανέδειξε αυτή τη σύγκρουση αλλά έγειρε για ένα ικανό διάστημα την πλάστιγγα της πάλης υπέρ μας.

Η καταστολή, που επακολούθησε, ανέδειξε την πραγματική φύση των κρατών. Απογυμνωμένα από τις κοινωνικές κατακτήσεις, τα κράτη δεν είναι τίποτε άλλο από αχαλίνωτες δικτατορίες πάνω στις κοινωνίες για τη διαίωνιση της κυρίαρχης εξουσίας του κεφαλαίου. Όταν η δημοκρατία απαιτεί τον κοινωνικό έλεγχο του στενού πυρήνα τους, η βαθύτερη αυτή ουσία αναδύεται απροκάλυπτη μέσα από την απόλυτη σύμπτωση και συνεργασία τους.

Το Wikileaks άνοιξε την πόρτα σε μια εποχή χωρίς επιστροφή, όπου ουδέν για την εξουσία του κράτους και του κεφαλαίου δεν είναι κρυπτόν υπό του διαδικτύου. Στην καταστολή πάνω στους διεθνείς whistleblowers και στον Assange παρακολουθούμε τους σπασμωδικούς ρόγχους θανάτου του κόσμου τους, που χάνεται. Είναι όμως θέμα αλληλεγγύης να υπερασπίσουμε τους δικούς μας ανθρώπους απέναντι στις μηχανές τους.

Περαιτέρω, οι Assange, Manning, Snowden μας δίνουν ένα παράδειγμα με την προσωπική στάση τους. Όπως έγραψε κάποτε ο Howard Zinn, «ιστορικά, τα πιο τρομακτικά εγκλήματα – πόλεμοι, γενοκτονίες και σκλαβιά – ήταν αποτέλεσμα, όχι ανυπακοής, αλλά υπακοής στους νόμους [...] η διαμαρτυρία πέρα από τον νόμο δεν συνιστά παρέκκλιση από την δημοκρατία, αλλά είναι απολύτως αναγκαία για την πραγμάτωσή της».

Απώτερος στόχος μας πρέπει να είναι να πολλαπλασιάσουμε τους Assange, Manning, Snowden και να καταστήσουμε πραγματική απειλή.

Ομιλία Assange στο 5° BFEST:

Κοινότητες Online Παιχνιδιών & Τοξικότητα

Αναστάσης Ταραντίλης

Το World of Warcraft, το πιο επιτυχημένο σε αριθμό χρηστών μέχρι και σήμερα MMORPG, εκδόθηκε για το αμερικάνικο και αυστραλιανό κοινό τον Νοέμβριο του 2004 ενώ στο ευρωπαϊκό μερικούς μήνες αργότερα, τον Φεβρουάριο του 2005. Είναι αναμφισβήτητο ότι είχε σημαντικό ρόλο στο να γίνουν τα online παιχνίδια δημοφιλή σε ένα ευρύτερο κομμάτι της κοινωνίας. Από τότε το να παίζει κάποιος video games, γενικά, δεν έχει το έντονο στίγμα που είχε κάποτε και έτσι σήμερα ο αριθμός τόσο των online παιχνιδιών όσο και των παικτών αυξάνεται -αν κάποιος κάνει τώρα ένα search στο youtube online gaming θα δει ότι υπάρχουν πραγματικά χιλιάδες δημιουργοί περιεχομένου για το online gaming με πολλά επιτυχημένα video να έχουν εκατομμύρια προβολές.

Ένα βασικό ερώτημα, όμως, είναι τι κοινότητες δημιουργούν όλοι αυτοί οι χρήστες, που δημιουργούν και καταναλώνουν περιεχόμενο γύρω από το online gaming, και πώς λειτουργούν αυτές οι κοινότητες. Η γενική αίσθηση θα έλεγε ότι από παιχνίδι σε παιχνίδι αλλά και από mode σε mode (παιχνίδια με κατάταξη – παιχνίδια χωρίς) οι κοινότητες έχουν διαφορές. Το σύνηθες όμως, και αυτό που το άρθρο ασχολείται, είναι η αυξημένη τοξικότητα σε βαθμό που είναι αποδεκτό για ένα μικρο λάθος ενός παίκτη οι υπόλοιποι συμπαίκτες του να του προσάψουν κατάρες και κοσμητικά επίθετα για αυτόν και για όλη του την οικογένεια. Τέτοιες συμπεριφορές είναι τόσο κανονικοποιημένες

που σε πολλές κοινότητες τα μέλη ως humor ανταγωνίζονται μεταξύ τους για το ποιος θα είναι πιο **τοξικός-edgy**. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως δεν υπάρχουν communities όπου τα άτομα είναι ευγενικά και σε ένα πλαίσιο συνεργασίας προσπαθούν να απολαύσουν το παιχνίδι που παίζουν μαζί αλλά δυστυχώς δεν είναι ο κανόνας.

Ποια είναι τα αίτια, όμως, που δημιουργούν τόσο τοξικές κοινότητες; Το κύριο κοινό που έχουν τα παιχνίδια με μεγάλο ποσοστό τοξικότητας είναι ότι έχουν **επαγγελματική σκηνή και modes με κατάταξη**. Ο σκληρός ανταγωνισμός και η ιεραρχία που δημιουργείται με βάση την κατάταξη (όσο υψηλότερη κατάταξη τόσο το άτομο είναι και πιο ψηλά στην ιεραρχία) φτιάχνει στη φαντασία πολλών παικτών έναν αγώνα δρόμου για το πώς θα γίνουν ο επόμενος μεγάλος επαγγελματίας ή τουλάχιστον πως θα φιγουράρει το όνομά τους στην υψηλότερη κατηγορία για να μπορούν να κάνουν επίδειξη ή/και να νιώσουν αυτοϊκανοποίηση. Επί τις ουσίας, αποτελεί ένα american dream που σου λέει ότι αν είσαι αρκετά καλός, δεν έχει σημασία πώς είσαι ή από που είσαι, μπορείς να γίνεις επαγγελματίας gamer και να αποκτήσεις λεφτά, φήμη και αποδοχή.

Γύρω από αυτόν τον ανταγωνισμό οι ίδιες οι εταιρίες που αναπτύσσουν online video games προσπαθούν σταθερά να αυξάνουν την πολυπλοκότητα, άρα και τη δυσκολία των παιχνιδιών, ώστε να υπάρχουν περισσότερες δεξιότητες που πρέπει να έχει ένας παίκτης για να παίξει σε επαγγελματικό επίπεδο και η διαφορά μεταξύ ενός μέτριου με έναν κάλο παίκτη να είναι πολύ έντονη. Το αποτέλεσμα είναι ότι ένα άτομο απλά για να μπορεί να παίξει σε ένα μέσο επίπεδο το παιχνίδι πρέπει να αφοσιωθεί συναισθηματικά σε τέτοιο βαθμό που να αφιερώνει **πολλές ώρες την εβδομάδα** παίζοντας, βλέποντας video guides, διαβάζοντας άρθρα, παρακολουθώντας streams κλπ. Μάλιστα η πίεση που δημιουργείται από την ανταγωνιστικότητα και την πολυπλοκότητα σε πολλά παιχνίδια κάνει τις κοινότητες να φτιάχνουν δικές τους λέξεις/memes όπως το **try-hard** που σημαίνει ότι κάποιος προσπαθεί σε υπερβολικό βαθμό να παίξει όσο καλύτερα γίνεται ή

το **GiT GuD**, που σημαίνει μην κλαίγεσαι-γίνε καλύτερος στο παιχνίδι.

Ο συνδυασμός της ανταγωνιστικότητας, της ιεραρχίας και της έντονης πολυπλοκότητας, μαζί φυσικά και με άλλους παράγοντες, δημιουργεί ένα πλαίσιο όπου η τοξικότητα δικαιολογείται με τον εξής τρόπο:

Το άτομο θεωρεί ότι οι ικανότητες του είναι για υψηλότερη κατάταξη από αυτή που βρίσκεται, άρα πρέπει να κερδίσει συνεχόμενα παιχνίδια για να αυξηθεί. Όμως, είναι στη φύση αυτών των παιχνιδιών να βρεθεί, αργά ή γρήγορα, στην περίπτωση όπου θα θεωρεί πως θα χάσει ή έχασε εξαιτίας κάποιου συμπαίκτη (άσχετα αν αυτό ισχύει ή όχι). Το άτομο εκείνη τη στιγμή βλέπει τον συμπαίκτη ως ένα εμπόδιο που έχει ο ίδιος μεταξύ του εαυτού του και του στόχου του για υψηλή κατάταξη ή επαγγελματικό επίπεδο και λόγω της ιεραρχίας πάνω στην κατάταξη νιώθει ότι εφόσον αυτός αξίζει υψηλότερη κατάταξη και ο συμπαίκτης του χαμηλότερη (καθώς θεωρεί ότι δεν παίζει καλά) έχει κάθε δικαίωμα να τον *flamάρει* (δλδ να είναι τοξικός). Αυτή η συμπεριφορά μπορεί να μεγεθυνθεί σε τέτοιο σημείο, που το άτομο να γίνεται τοξικό τόσο εύκολα, που να επηρεάζει την ομάδα του αρνητικά σε βαθμό που να χάνει παιχνίδια που κανονικά θα νικούσαν και καθώς χάνοντας εύκολα παιχνίδια το άτομο *tiltάρει*, γίνεται ακόμα πιο τοξικό και χάνει ακόμα περισσότερο, δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο τοξικότητας.

Στο league of legends, ένα από τα πιο κακόφημα παιχνίδια για την τοξικότητα της κοινότητάς του και συγχρόνως ένα παιχνίδι που έκανε mainstream τα esports με εκατομμύρια άτομα να παρακολουθούν τις κορυφαίες διοργανώσεις στο επαγγελματικό επίπεδο στο οποίο τα χρηματικά έπαθλα είναι πολύ μεγάλα (πχ. στα Worlds 2018 το prize pool ήταν 2.250.000\$), παλιοί παίκτες θυμούνται συχνά με νοσταλγία πως στις αρχές του, πριν μπουν τα παιχνίδια κατάταξης (και πριν τα πάρει η κοινότητα τόσο σοβαρά), η επαγγελματική σκηνή και η απίστευτα μεγάλη πολυπλοκότητα, οι παίκτες ήταν σε πολύ μεγάλο βαθμό λιγότερο τοξικοί από σήμερα και το ίδιο το παιχνίδι ήταν πολύ πιο

διασκεδαστικό και φιλικό τόσο για νέους παίκτες όσο και για παλιούς.

Στην τελική, η ενασχόληση με τα online video games είναι ένας τρόπος για τα άτομα να ξεφύγουν για λίγο από την καθημερινότητά τους, να ψυχαγωγηθούν και να γνωρίσουν άλλα άτομα μέσα από τις gaming κοινότητες. Οι κοινότητες των video games, όμως, διέπονται από τις ίδιες ιδέες και αξίες που υπάρχουν και στη σημερινή κοινωνία δεν είναι καθόλου παράδοξο πως σε έναν τοξικό κόσμο, βασισμένο στην κυριαρχία ανθρώπου σε άνθρωπο, ακόμα και ασχολίες που οι άνθρωποι έχουν για να ξεφεύγουν από μια δύσκολη πραγματικότητα καταλήγουν να αναπαράγουν παρόμοια μοτίβα με τον υλικό κόσμο. Παρ' όλα αυτά, είναι στο χέρι της κάθε κοινότητας να θέσει τους δικούς της κανόνες και να απομονώσει τις τοξικές συμπεριφορές ώστε τα ίδια τα άτομα να μπορούν να περνούν ποιοτικά τον χρόνο τους με το αγαπημένο τους video game.

Η νέα Οδηγία για την Πνευματική Ιδιοκτησία & τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Αντώνης Μπρούμας

Στις 13 Φεβρουαρίου 2019 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αρμόδια νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατέληξαν μετά από διαπραγματεύσεις στο τελικό κείμενο σχεδίου *Οδηγίας για την Πνευματική Ιδιοκτησία στην ενιαία ψηφιακή αγορά*, όπως τιτλοφορείται. Στις 26 και 28 Μαρτίου 2019 η Οδηγία επικυρώθηκε από την ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οπότε καθίσταται δεσμευτική η ενσωμάτωσή της με νόμο στο

εθνικό δίκαιο των 28 κρατών-μελών.

Από την σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πλέον ψηφισμένη Οδηγία θεσμοθετεί ένα νέο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας των εκδοτών για τον αποκλειστικό έλεγχο πάνω στις ψηφιακές εκδόσεις τους. Η ιδιαιτέρως ευρεία οριοθέτηση του εν λόγω δικαιώματος απαγορεύει χωρίς άδεια και, επομένως, καθιστά εμπορεύσιμη τη δημιουργία υπερσυνδέσμων προς ψηφιακά ενημερωτικά κείμενα, ακόμη και όταν απλώς αναπαράγονται αποσπάσματα, οι τίτλοι ή και λέξεις αυτών. Με τον τρόπο αυτό ο Ευρωπαϊός νομοθέτης φιλοδοξεί να δημιουργήσει μία ισχυρή χρηματοροή από τους -κυρίως Αμερικανικούς- κολοσσούς του διαδικτύου προς τις ασθμαίνουσες επιχειρήσεις ψηφιακών ΜΜΕ Ευρωπαϊκών συμφερόντων, περιορίζοντας σημαντικά τις ελευθερίες όλων μας.

Περαιτέρω, η Οδηγία αίρει τον ασφαλή λιμένα της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ για τους μεσάζοντες του διαδικτύου αναφορικά με αναρτούμενο από τους χρήστες περιεχόμενο και επιβάλλει στις επιγραμμικές πλατφόρμες να λαμβάνουν κατάλληλα και αναλογικά μέτρα για την αποτροπή δημοσίευσης περιεχομένου, που παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ρύθμιση αυτή σύμφωνα με την εκπεφρασμένη βούληση του Ευρωπαϊού νομοθέτη στοχεύει στην πρόκληση συμφωνιών μεταξύ των πιο δημοφιλών ιστοτόπων με περιεχόμενο χρηστών (πχ. facebook, youtube) και των Ευρωπαϊκών οργανισμών συλλογικής διαχείρισης για την παραχώρηση γενικών αδειών έναντι διόλου ευκαταφρόνητων τελών χρήσης. Είναι όμως δεδομένο ότι η ρύθμιση αυτή θα επιφέρει ένα **άνευ προηγούμενου κύμα καταστολής της ελεύθερης έκφρασης των χρηστών του διαδικτύου**, «σκουπίζοντας» τον κυβερνοχώρο από τεράστιους όγκους user generated content και επιταχύνοντας τις τάσεις εμπορευματοποίησης για την μετατροπή του σε ένα μονοαπευθυντήριο μέσο παραγωγών / καταναλωτών στα πρότυπα της τηλεόρασης.

Η Οδηγία εντάσσεται σε μία σειρά άλλων δέκα (10) Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις οποίες εναρμονίζονται τα εθνικά δίκαια πνευματικής ιδιοκτησίας των κρατών-μελών. Η εναρμόνιση

γίνεται προς την κατεύθυνση της σύγκλισης της ιδιοκτησίας πνευματικών έργων με την ιδιοκτησία απτών πραγμάτων, της διεύρυνσης του εύρους και του χρόνου προστασίας των ιδιωτικών δικαιωμάτων πάνω σε πνευματικά έργα καθώς και της συρρίκνωσης των άυλων αγαθών, που αποτελούν κοινό κτήμα της ανθρωπότητας. Στο Ευρωπαϊκό ηπειρωτικό δίκαιο μια τέτοια επέκταση των ιδιωτικών περιφράξεων πάνω στην πληροφορία, στη γνώση και στην κουλτούρα με την επιβολή του κράτους αιτιολογείται στη βάση της ηθικής σχέσης του δημιουργού με το έργο του. Εντούτοις, η εμπειρία δείχνει πως σε κοινωνίες υπαγόμενες στην εμπορευματική αγορά η απονομή δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε άυλα αγαθά, ακόμη και αν γίνεται αρχικά στους δημιουργούς, καταλήγει σε μεταβίβαση των δικαιωμάτων αυτών en masse σε επιχειρήσεις και, τελικά, στην εμπορευματοποίηση -εν δυνάμει- κάθε πτυχής της κοινωνικής διάνοιας.

Είναι ευρέως διαδεδομένος ο μύθος, ότι η αγορά συνεπάγεται περισσότερη, ενώ το κράτος λιγότερη, ελευθερία. Στην πράξη η εμπορευματική αγορά λειτουργεί με βάση την περίφραξη προηγουμένως κοινοχρήστων πραγμάτων με την εγγύηση της καταστολής του κράτους. Πράγματα που εμπορευματοποιούνται από την αγορά, παύουν να είναι ελευθέρως διαθέσιμα σε όλους μας και υπόκεινται στον αποκλειστικό έλεγχο του ιδιοκτήτη τους.

Δεν υπάρχει καλύτερο παράδειγμα για την ως άνω περιγραφόμενη λειτουργία της αγοράς από την ιστορική πορεία του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Η τελευταία επικείμενη διεύρυνση των περιφράξεων πάνω στα προϊόντα της κοινωνικής διάνοιας, που επιχειρείται από τους θεσμούς της ΕΕ, δεν είναι δημοφιλής ούτε καν στις ΗΠΑ, την κοιτίδα του αχαλίνωτου της «ελεύθερης» αγοράς. Και αυτό γιατί γίνεται πλέον ευρέως αντιληπτό και από τον Αμερικανικό νομοθέτη ότι η σύγχρονη παραγωγή αξίας στα ψηφιακά δίκτυα πολλαπλασιάζεται με το μοίρασμα και την συνεργασία και όχι με την περίφραξη και τον αποκλεισμό.

Η επιμονή της ΕΕ στην προσέγγιση της διαρκούς διεύρυνσης των

περιφράξεων στην πληροφορία, στη γνώση και στον πολιτισμό θα φάνταζε ως απολίθωμα του αναλογικού παρελθόντος, αν δεν ήταν τόσο επικίνδυνη για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες μας. Απαιτείται άμεσα αλλαγή παραδείγματος από τον Ευρωπαϊκό νομοθέτη μέσα από την αντίστροφη σταδιακή διεύρυνση των εξαιρέσεων και περιορισμών της πνευματικής ιδιοκτησίας (exceptions and limitations) μέχρι την συγκρότηση ενός αυτοτελούς δικαίου των πνευματικών κοινών, που να μετουσιώνει επαρκώς τις δυνατότητες για την άσκηση από τους χρήστες του ανθρώπινου δικαιώματος στην επιστήμη και στον πολιτισμό στην ψηφιακή εποχή.

Τα στρατόκαυλα μας των παρελάσεων

του Γιώργου Κτενά

Σταχυολογώντας απόψεις τολμηρών διανοητών, συναντάμε το σχολείο ως μια από τις υποχρεωτικές συνθήκες για την ηγεμονία του Κράτους. Η κάθετη μορφή οργάνωσης και οι εξουσιαστικές σχέσεις που συγκροτούν τη μαθησιακή προσέγγιση στα σχολεία, ταυτίζονται με τον εκπαιδευτικό ζουρλομανδύα. Αποτυπώνοντας την πρώτη μορφή διακρίσεων, ενδεδυμένες με το πέπλο δασκάλου-μαθητή. Αν και αποτελούν ξεκάθαρο προθάλαμο των μετασχολικών κοινωνικών διακρίσεων.

Κι εδώ θα μπορούσαν να ανιχνευτούν πεδία διαφορετικής μορφωτικής εκπαίδευσης, όπως είναι για παράδειγμα η δωρεάν είσοδος σε εναλλακτικές πηγές μάθησης (θέατρα, κινηματογράφους, μουσεία κ.α.), ως δια βίου εμπειρία η οποία αποτελεί καθιερωμένη κοινωνική πρακτική. Μακριά από το τρίπτυχο Πατρίδα-Θρησκεία-Οικογένεια που έχει γεμίσει με αίμα

και βία την ανθρωπότητα και ενθαρρύνει την κοινωνική αποβλάκωση και τον κυνισμό.

Για τον Χάμπερμας οι καθιερωμένες ιδέες αποτελούν τον πρώτο μηχανισμό ανάγνωσης της πραγματικότητας, παράγοντας και αναπαράγοντας τις κοινωνικές ανισότητες. Με το σχολείο να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο καθώς λειτουργεί, τελικά, ως μηχανισμός καταστολής των ελεύθερων ιδεών. Ήδη από τον 18ο αιώνα υπήρξε προσπάθεια επαναπροσέγγισης της παιδαγωγικής πρακτικής, μέσω του παραγκωνισμού τού θρησκευτικού δογματισμού (για αιώνες η φιλοσοφία λειτούργησε ως θεραπαινίδα της θρησκείας) που έφερε, παράλληλα, στο προσκήνιο τη διαλεκτική φύσης-ανθρώπου. Απέναντι στη στείρα αποστήθιση και τις πειθαρχίες που αυτή επιβάλλει, υπήρξε η μορφή της εκπαίδευσης που επεδίωξε την άρση του διαχωρισμού διανοητή-χειρώνακτα. Μια διαφορετικού τύπου εκπαίδευση όχι για την κοινωνία, αλλά παρέα με την κοινωνία στο σύνολό της, με τελικό σκοπό την ίδια την κοινωνική απελευθέρωση. Πώς θα μπορούσε να υπάρξει αυτή η κοινωνική απελευθέρωση σήμερα; Εδώ θα μπορούσε να φανεί χρήσιμη η κεκτημένη γνώση από τις μελέτες του Ράιχ, καθώς χρειάζεται πρωτίστως να αλλάξει η χαρακτηριστική των ανθρώπων. Τα επιθετικά χαρακτηριστικά χαρακτηριστικά και η αδυναμία λήψης και προσφοράς ηδονής, ταυτίζονται. Για αυτό και ο Χίτλερ είχε μαζί του μεγάλος μέρος της γερμανικής εργατικής τάξης, πλην των καπιταλιστών, καθώς είχε υποτάξει τη σεξουαλικότητά της. Δημιούργησε, δηλαδή, αυταρχικές προσωπικότητες που τις υπέτασσε σε μια γενική αρχή: εκείνη του Φύρερ. Στη *Μαζική Ψυχολογία του Φασισμού* ο Ράιχ αναλύει πώς η μητέρα εξομοιώνεται με το έθνος (που παράλληλα είναι ταυτισμένο με το Κράτος) και ο πατέρας με τον ηγέτη. Με τις στολές και τις παρελάσεις να αποτελούν αφενός νομιμοποιητικό παράγοντα εθνικισμού (μέσω της δημιουργίας ενιαίας Ιδεολογίας), αφετέρου υποκατάστατο σεξουαλικής ικανοποίησης.

Πρέπει να αποκρυσταλλώσουμε ότι τα στρατιωτικά μαρς των μαθητικών παρελάσεων, αναμετρώνται με την ίδια την ανθρώπινη φύση, τη σεξουαλικότητα, την κοινωνική απελευθέρωση.

Δημιουργώντας στρατόκαυλους μαθητές της καθημερινότητας, ανυποψίαστα καταπιεσμένους από αφελείς δοξασίες. Με αυστηρή πειθαρχία σε αυθαίρετα εκπαιδευτικά προγράμματα και εθνικιστικού τύπου εκδηλώσεις. Μήπως σε αυτές τις εκδηλώσεις πρέπει να αναζητήσουμε, πρωτίστως, την άκρη του νήματος που οδηγεί στο μαθητικό bullying;

Μαθαίνουμε στα παιδιά να μισούν τη Δευτέρα ήδη από το απόγευμα της Κυριακής. Κάθε Κυριακής. Κι αυτό είναι κάτι που πρέπει να αλλάξει. Όπως και η συμμετοχή τους στις παρελάσεις, καθώς η βαρβαρότητα δεν μαθαίνει ποτέ καλούς τρόπους. Καταργείται. Και από αυτή τη βαρβαρότητα οφείλουμε να προστατεύσουμε τους μαθητές.

Χάνα Άρεντ: Η Κουλτούρα της Αντιπροσώπευσης βοηθάει την Ακροδεξιά

Hettie O'Brien

Το 1963, έχοντας δραπετεύσει από τη Γερμανία για τη Νέα Υόρκη, η πολιτική φιλόσοφος Χάνα Άρεντ έγραψε ότι: “κανείς δε θα μπορούσε να ονομάζεται ούτε ευτυχισμένος ούτε ελεύθερος χωρίς να συμμετέχει και να κατέχει ένα μερίδιο στη δημόσια εξουσία”. Αν ήταν ζωντανή και έβλεπε το Brexit, τη θέση κυριαρχίας του Ντόναλντ Τραμπ και την εκλογή του Ζάϊρ Μπολσονάρο, πιθανότατα η Άρεντ να θρηνούσε για την αμείωτη πίστη των φιλελεύθερων στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

Η ανάλυση της Άρεντ για τη σύγχρονη δημοκρατία έχει ως σημείο εκκίνησης τη Γαλλική και την Αμερικανική Επανάσταση. Το πνεύμα που ενέπνευσε αυτές τις επαναστάσεις χάθηκε, προς απογοήτευση

της Άρεντ, στους επόμενους αιώνες. Οι σύγχρονοι πολίτες έχασαν τις πολιτικές τους ελευθερίες· εκεί όπου κέρδισαν πολιτικές ελευθερίες και εκλεγμένα κόμματα, παραχώρησαν την εξουσία του να συμμετέχουν ενεργά στην πολιτική διακυβέρνηση. Όπως έγραψε η Άρεντ, **“η πολιτική ελευθερία, γενικά μιλώντας, σημαίνει το δικαίωμα να συμμετέχεις στη διακυβέρνηση ή δε σημαίνει τίποτα”**. Δεν ήταν αρκετό, σκέφτηκε, να ακολουθείται κυρίως ένα χομπσιανό σχέδιο, κατά το οποίο οι άνθρωποι μεταθέτουν τις δυνάμεις της αυτοδιαχείρισης σε έναν κυρίαρχο θεσμό, ο οποίος δρα στο όνομα τους.

Η απογοήτευσή της για την αντιπροσωπευτική δημοκρατία προήλθε από την προσωπική της εμπειρία. Η Άρεντ, μια Εβραία που είχε βιώσει την άνοδο του εθνικοσοσιαλισμού στη Γερμανία, αναγνώρισε πώς η δημόσια δυσπιστία μέσα σε ένα σύστημα αντιπροσωπευτικών κομμάτων δημιούργησε το γόνιμο έδαφος για μια **“νοοτροπία των μαζών”**, που στοχοποιούσε τους περιθωριοποιημένους. Αντί του να περιορίζει τον εξτρεμισμό ή να προστατεύει τις πολιτικές μειονότητες, η Άρεντ θεώρησε την αντιπροσωπευτική δημοκρατία ως μέρος του προβλήματος. Περιορίσε τα συμφέροντα των πολιτών στον ιδιωτικό τομέα, χωρίς να προσφέρει βήμα για να ακούγονται οι γνώμες των άλλων ή να διαμορφώνονται δημόσια ιδέες. Σε μία κοινοβουλευτική δημοκρατία, η μόνη αρένα πολιτικής έκφρασης είναι η κάλπη -ένα αμβλύ εργαλείο που εγκλωβίζεται στην τυραννία της πλειοψηφίας.

Ως απάντηση σε αυτές τις ανεπάρκειες, η Άρεντ εξέλιξε ένα δικό της μοντέλο, αυτό της **δημοκρατίας των συμβουλίων**. Η ιδέα της ήταν απλή: οι ντόπιοι θα συναντιούνται σε συνελεύσεις για να συζητούν τις πολιτικές υποθέσεις και να εκλέγουν άτομα που θα εκπροσωπούν τα συμφέροντά τους στα ανώτερα συμβούλια.

Αυτές οι ιδέες ήταν εμπνευσμένες από την Αθηναϊκή Δημοκρατία, όπου οι πολίτες συνδιαλέγονταν για την πολιτική στη δημόσια σφαίρα της πόλης-κράτους. Στην Αθήνα αυτό ήταν το μέρος για τις πολιτικές υποθέσεις, ενώ ο οίκος -το σπίτι- αποτελούσε την ιδιωτική σφαίρα της οικογένειας, των γυναικών και των σκλάβων. **“Ο μόνος αναγκαίος υλικός παράγοντας στην παραγωγή της**

εξουσίας είναι η συμβίωση των ανθρώπων”, υπογράμμισε η Άρεντ στο βιβλίο της *Η ανθρώπινη κατάσταση*, το 1958, και η πόλη-κράτος είναι “παραδειγματική για όλη τη δυτική πολιτική οργάνωση”.

Η Άρεντ είχε κάποια ζωντανά παραδείγματα για τη δημοκρατία των συμβουλίων. Στρεφόταν προς την Παρισινή Κομμούνα, τα Ρωσικά Σοβιέτ του 1905 και του 1917 και τα αυθόρμητα Συμβούλια του 1956 κατά την Ουγγρική Επανάσταση. Τέτοιου είδους εγχειρήματα αποτέλεσαν για την ίδια οι ιδανικές μορφές, διαμορφωμένες σε εποχές όπου η συμμετοχή ήταν ζήτημα ζωής ή θανάτου. Όπως σημειώνει κριτικά η Margaret Canovan, “ασυνήθιστες πολιτικές τέτοιου είδους... (είναι) εξαιρέσεις και ποτέ δεν θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα ολοκληρωμένο υποκατάστατο για την κοινότυπη πολιτική των συμφερόντων”. Κατά την επανάσταση ή τον πόλεμο, η πολιτική λαμβάνει έναν επείγων χαρακτήρα, που δεν μπορεί να επαναληφθεί. Η πρόκληση αυτή εγγυάται ότι πολίτες κάθε είδους θα συμμετάσχουν στην καθημερινή πρακτική της δημοκρατίας.

Η κεντρική ανησυχία της Άρεντ ήταν ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία ήταν πάντοτε ασταθής και ανεπαρκής. Από τότε που έγραψε το *Για την επανάσταση*, το 1963, η θεωρία της για τη δημοκρατία των συμβουλίων έμεινε στην αφάνεια. Αντί αυτού, οι ακαδημαϊκοί και οι δημοσιογράφοι, προτιμούν να επικεντρώνονται στο, πιο εσωτερικά συνεκτικό, τόξο του δημοφιλούς της έργου πάνω στον ολοκληρωτισμό. Παρ’ όλα αυτά, τα επιχειρήματά της για μια δημοκρατία των συμβουλίων ήταν προφητικά. Η μακρόχρονη διορατικότητα της Άρεντ δεν συνίστατο στο να παραδώσει μία τέλεια θεωρία. Περισσότερο ήταν να διαγνώσει τα προβλήματα, από τα οποία πάσχει ακόμα η αντιπροσωπευτική δημοκρατία στις μέρες μας.

Το παρόν αποτελεί απόσπασμα του κειμένου της Hettie O’Brien.

Πηγή: **Versobooks**.

Μετάφραση: **Γιώργος Πουλόπουλος**